Jaargang 115. Woensdag, 8 October 1856. No. 121.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 20, inhoudende: *Verslag van de handelingen der Staten Generaal, der Provinciale Staten en van den Gemeenteraad van Groningen.*

De **Groninger Courant**, *Algemeen Dagblad voor de Stad en Provincie Groningen, wordt uitgegeven des* Zondags, Woensdags *en* Vrijdags, *terwijl de expeditie der Couranten, zoo in als buiten de Stad, den avond te voren geschiedt. De abonnementsprijs is f* 3,00 *in het kwartaal, franko per post f* 3,40. *Bijvoegsels en bijbladen worden bij de Courant gratis uitgegeven.*

BUREAU VAN POLITIE.

De navolgende GEVONDEN VOORWERPEN zijn ter **herkenning** ten gemelden Burele gedeponeerd:

1) Een **Zilveren Armband** met ovale afdeelingen van Perle d'Amour.

2) Eene ronde **Gouden Doekspeld**, van voren en van achteren met Haarwerk achter Glas.

Ook bevindt zich aldaar een **Gouden Doek- of Hoofdspeldje** met Cantillewerk, waarschijnlijk ontvreemd.

NIEUWSTIJDINGEN.

CHINA en JAPAN.

Volgens eene onlangs bekend gemaakte statistiek, neemt de Nederlandsche handel in de Chinesche zeeën in levendigheid toe. In 1855 zijn 159 Nederlandsche schepen, omtrent 66,000 tonnen ladende, te Hongkong en andere havens binnengeloopen. Sedert de Amerikanen, Engelschen en Franschen met Japan betrekkingen trachten aan te knoopen, verdubbelen de Nederlanders hunne inspanningen, om het monopolie, dat zij zoo lang in dit land gehad hebben, te behouden, en hunne schepen bezoeken meer dan vroeger de kusten van het uiterste Oosten.

Gewigtig is ook de tijding dat de Keizer van Japan, in een op den 22sten Junij in zijne hoofdstad Jeddo gehouden raad, besloten heeft, dat twee zijner havens, Nangasaki en Hakodadi, geopend zullen worden voor Europesche schepen, welke het regt zullen hebben, herstellingen te doen, proviand in te nemen en er bewaarplaatsen voor steenkolen aan te leggen. De Keizer heeft zelfs bevolen, dat alle Europesche schepen welke in gevaar mogten verkeeren, in andere havens zullen kunnen worden toegelaten, onder voorwaarde echter, dat zij daar niet zullen blijven. Het regt, om met Japan te handelen, blijft steeds uitsluitend aan de Nederlanders en de Chinezen.

— Volgens telegrafisch berigt, is in de Chinesche zee verbrand het Nederlandsch schip *Banca*, hebbende 240 Maleijers aan boord. Velen zouden er bij omgekomen zijn.

— Berigten uit Hongkong van den 9den Augustus melden, dat de opstandelingen in China belangrijke vorderingen hebben gemaakt. Deze moeten zelfs de stad Soochow, de grootste handelsplaats in het noorden van China voor den invoer, geheel omsingeld hebben, zoodat men den val dier stad te gemoet zag. Ook uit Kwangsie luiden de berigten gunstig voor den opstand, en men zegt zelfs, dat de keizerlijken voor een inval in de provincie Canton beducht zijn. Het is buiten twijfel, dat de mislukte rijstoogst in het voordeel van den opstand werken moet, daar de Chinezen door den hongersnood er toe worden gedwongen zich bij de opstandelingen te voegen en alzoo hunne gelederen versterken.

NEDERLANDSCH OOSTINDIE.

De overlandmail heeft berigten aangebragt uit Batavia van den 10den Augustus.

In den morgen van dien dag is eene expeditie naar de Lampongsche districten (zuideinde van Sumatra), bestaande uit 1200 man der beste troepen, zijnde het 11de bat. infanterie, met artillerie en sappeurs, onder begeleiding van muzijk, van Djagaraga scheep gegaan.

Het was treffend, zoo schrijft men, die zooveel ontbering en vermoeijenissen te gemoet gaande strijders met geestdrift te zien vertrekken. Eéne geestdrift, één verlangen bezielde zoowel den kolonel kommandant der expeditie, den heer *Waleson*, als den minsten inlandschen soldaat. » Houd u als te Balie" — » vecht gelijk te Borneo" — » laat ze de tanden zien als te Palembang," waren de afscheidswoorden van hen, die half meesmuilend te Batavia achterbleven en vroegere expeditiën hadden medegemaakt.

Aan het havenhoofd vloeide tevens menige traan van inlandsche vrouwen en kinderen, die hunne echtgenooten en vaders zagen vertrekken en menigeen, die aan den inlander of Maleijer minder gevoel wil toeschrijven, zoude men dien morgen overtuigende bewijzen van het tegendeel hebben kunnen geven.

Voor de achtergebleven vrouwen en kinderen van de vertrokkenen wordt, dank zij de milde beginselen onzer regering, door het uitreiken van vivres en onderstandsgelden gezorgd. Men verwacht sterken tegenstand.

— In den nacht van den 11den op den 12den Junij j.l. werd in de westerafdeeling van Borneo door een groot gedeelte der bevolking van Loemar ons daar gelegen detachement, bestaande uit 50 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den 1sten luit. der infanterie *W. Mekern*, verraderlijk aangevallen. Op het alarm der schildwacht, was in een oogenblik alles binnen het kampement op de been. Naauwelijks had de luit. *Mekern* zijn huis verlaten of hij stortte, door een klewanghouw aan den hals getroffen, dood ter aarde; terwijl de bereids binnengedrongen Chinezen brandend hout in de kazerne en de woning van den luit. *Mekern* wierpen, zoodat deze gebouwen in een oogenblik in volle vlam stonden. Een Europeesch korporaal, die den brand wilde stuiten, werd doodelijk gewond. De Europesche sergeant *Bos*, die op het hooren van alarm dadelijk de schildwacht ter hulp was gekomen en daar een Chinees neerhieuw, verzamelde daarop de manschappen om zich, en schaarde zich met hen in het midden van het kampement. Het gelukte hun den vijand na eene hevige worsteling terug te drijven, waarbij zij nog een paar dooden en gekwetsten kregen. De vijand had intusschen ook de bazaar in brand gestoken en onderhield uit de verte tot het aanbreken van den dag een hevig vuur op de onzen, waarna hij terugtrok.

In den morgen van den 12den vond men gelegenheid van dit voorval kennis te geven aan den naastbijzijnden post Benkajang; van daar en van Montrado kwam dan ook spoedig hulp opdagen. Den 13den werd nogmaals een hevig vuur door de Chinezen op onze bezetting gedaan, waarna zij terugtrokken. De bazaarbewoners te Loemar hadden aan deze gevechten geen deel genomen. Het hoofd der opstandelingen, zekere *Lioe Tsong*, was tijdens het gevecht omgekomen. Deze Chinees had van de bestaande spanning tusschen de mijnwerkers en den pachter der goudmijnen gebruik gemaakt om opstand te verwekken. Een 22tal Chinezen was reeds gearresteerd; 11, van wie het overtuigend was bewezen dat zij aan den aanval hadden deel genomen, werden op de plaats van den aanval met den strop gestraft. De overigen werden naar Java gezonden. De rust werd verder niet gestoord.

TURKIJE.

De Oostersche kwestie blijft, ofschoon de oorlog reeds lang heeft opgehouden, nog altijd vrij ingewikkeld. Vooral de langdurige bezetting van de Donau-vorstendommen door Oostenrijk wekt misnoegen, nu Engeland en Frankrijk zoo spoedig de ontruiming van Turkije hebben bewerkstelligd. Oostenrijk heeft wel is waar door zijne driejarige bezetting den handel geheel ingenomen en het heeft dus veel belang er bij, dat zijn invloed overwegend blijve; maar de Westersche mogendheden begeeren stellig niet, dat hare opofferingen er slechts toe zullen strekken, om in plaats van den Russischen, den Oostenrijkschen invloed te doen veld winnen.

Volgens de *Times*, zouden door Engeland en Frankrijk daarover in dien geest laatstelijk weder mededeelingen aan het Weener kabinet gedaan zijn.

Daarentegen bestaat in de hooge kringen te Weenen, mede volgens een schrijven aan de *Times*, de overtuiging dat de Westersche mogendheden door Ruslands staatkunde genoodzaakt zullen worden om nog langen tijd oorlogsschepen in de Zwarte zee te houden, en dat zij daarom het verblijf eener Oostenrijksche bezetting in de Donau-landen niet kunnen afkeuren. (Zie hieromtrent het telegrafisch berigt beneden.)

Wat van een en ander zij, zal spoedig moeten blijken. Dit is evenwel zeker, dat de houding van Oostenrijk over 't geheel aan Rusland weinig bevalt. Keizer *Alexander* moet aan prins *Esterhazy* gezegd hebben, dat hij meer dan voldaan was over de tweeledige staatkunde van het Weener kabinet.

Ook de organisatie van het bestuur der Donau-vorstendommen levert voortdurend een struikelblok op tusschen de verschillende mogendheden die in den krijg zijn betrokken geweest. De Porte blijft alle inwilliging bestrijden en wil zooveel mogelijk haar oppergezag bevestigen, waarom ze ook de vereeniging der vorstendommen onder één schepter niet wil, terwijl Engeland thans, naar 't schijnt, zich geheel in dezen aan de zienswijze der Porte en die van Oostenrijk aangesloten en hare vroegere meening, om de vorstendommen te vereenigen, prijs gegeven heeft.

Uit Syrië wordt gemeld, dat de Christelijke bevolking aldaar nog nimmer zoo zeer als thans door hunne Turksche meesters verdrukt is geworden. De pacha's gaan meer dan immer van het doel uit om zich zelven te verrijken.

ITALIE.

Hoewel de laatste berigten uit Napels nog van geen toegeven van Koning *Ferdinand* gewagen, schijnen de buitenlandsche mogendheden van de voorgestelde vijandelijke demonstratie te zullen afzien. Wel zijn reeds een paar Engelsche schepen bij Ajaccio aangekomen, maar het Fransche eskader ligt nog altijd te Toulon en moet zelfs uit Parijs het bevel zijn gegeven, om niet te vertrekken. In sommige kringen wordt beweerd, dat de welbekende circulaire van Rusland eene wijziging in het plan der Westersche mogendheden te weeg gebragt of althans eene nadere overweging daarvan noodzakelijk gemaakt heeft.

Er is nog ééne reden waarom Frankrijk speciaal zou zijn teruggekomen van zijn vroeger besluit. Men meent namelijk, dat, naardemaal het verschijnen van de geallieërde eskaders voor Napels aanleiding zou kunnen geven tot eene uitbarsting, Frankrijk, » 't welk zooveel kruid in den kelder heeft", ongaarne zal medewerken om het » huis van den buurman in brand te steken."

Prins *Petrulla* heeft zijn ontslag ingediend. (Deze is niet Napelsch gezant te Weenen, zooals verkeerd in een telegrafisch berigt in ons vorig nommer is gezegd, maar Oostenrijksch gezant te Napels.)

SPANJE.

In bijzondere correspondentiën uit Madrid wordt gemeld, dat aan het hof eene volslagen omkeering heeft plaats gehad, die de heilrijkste gevolgen zou hebben voor Spanje's toekomstig welzijn, wanneer ze ten minste van eenigen duur is.

Keizer *Napoleon* heeft namelijk eigenhandig eenen brief, vol ernstige raadgevingen, aan Koningin *Isabella* geschreven. Na eene lofspraak op verscheidene handelingen van het tegenwoordige kabinet, geeft de Keizer den wensch te kennen, dat Hare Majesteit niet ligtelijk tot eene kabinets-verandering besluite; dat zij den constitutionelen regeringsvorm, den eenigen die zijns erachtens voor het schiereiland past, in stand houde, den staat van beleg zoo spoedig mogelijk opheffe en binnen zeer korten tijd den senaat en de kamer van volksafgevaardigden zamenroepe. De Keizer zegt, dat het naar zijne overtuiging noodig is, aan de beide kamers volle vrijheid van beraadslaging te geven, en niet weder in het willekeurige en despotieke bestuur van het door de revolutie van 1854 omvergeworpen bewind te vervallen.

Het geheele schrijven ademt toegenegenheid voor de Koningin en voor de ministers, inzonderheid voor den maarschalk *O'Donnell* en den heer *Rios Rosas*. Het heeft diepen indruk op de Koningin gemaakt, en men verwacht daarvan grooten invloed op de staatkunde des kabinets.

In geval werkelijk eene zoodanige verklaring van den Franschen Keizer bestaat, is het niet te verwachten, dat vooreerst ten minste de teugels van het bewind aan den maarschalk *Nervaez* weder zullen worden toevertrouwd.

Het koninklijk besluit, waarbij het op de bezittingen van *Maria Christina* belegd beslag wordt opgeheven, wordt door geen rapport van een of meer ministers, en ook door geene overwegingen voorafgegaan, om de eenvoudige reden, dat twee der tegenwoordige ministers, *O'Donnell* en *Callado*, in 1854 als ministers het decreet tot inbeslagneming hebben geteekend, en een derde, de heer *Bayarri*, onlangs het rapport had geteekend der Cortes-commissie belast geweest met het onderzoek der handelingen van de Koningin-moeder, welk rapport, zoo als bekend is, alles behalve gunstig voor de vorstin luidde.

DUITSCHLAND.

Niettegenstaande de Pruissische regering zoo voorzigtig mogelijk is geweest, en het actiënspel zooveel doenlijk aan de beursen heeft trachten te voorkomen, doet ook daar de geldcrisis zich buitengemeen gevoelen. De handel voelt reeds al den nasleep er van; landbouw en fabrijknijverheid zullen er ook weldra de gevolgen van ontwaren.

— Uit Petersburg is berigt ontvangen, dat de Keizer van Rusland nog in dit jaar eene reis naar Duitschland zou doen. Hij zou de Keizerin weduwe te Nissa bezoeken en tevens ook bij eenige Duitsche hoven bezoeken afleggen.

DENEMARKEN.

De ministeriële crisis is nog niet geëindigd, zooals reeds voorbarig in sommige bladen gemeld is. Integendeel wil het den heer *von Scheele* nog maar niet gelukken een nieuw kabinet tot stand te brengen. In dien stand van zaken heeft de Koning begrepen best te doen om de kamers, die den 4den dezer moesten geopend worden, te verdagen tot den 1sten December. De groote rijksraad heeft onder voorzitting des Konings eene bijeenkomst gehouden.

GROOT-BRITTANJE.

De heer *J. Sturge*, een van de mannen der vredespartij, die drie jaren geleden, maar zonder vrucht bij Keizer *Nicolaas* geweest zijn om te verzoeken den oorlog niet te verklaren, heeft een schoon denkbeeld opgevat. Hij stelt namelijk voor om eene inteekening te openen, ten einde de boeren, die aan de Oostzee-kust wonen, en wier bezittingen door de Engelsche vloot, gedurende hare kruistogten, vernield zijn, schadeloos te stellen.

De heer *Sturge* heeft, om dit plan algemeen bekend te maken, de hulp der dagbladen ingeroepen, maar deze zijn, op dit oogenblik, weinig daartoe geneigd, wijl zij uiterst verbolgen op Rusland zijn, en wel naar aanleiding van de circulaire van prins *Gortschakoff*.

— De Engelsche bladen deelen als eene zeer natuurlijke zaak de volgende monsterachtige advertentie mede:

Wedrennen van Wilmslow, September 1856.

John Fletcher, afgestapt in de herberg het Koningshoofd, heeft het genoegen het geëerd publiek, dat de wedrennen bezoekt, te verwittigen, dat het hem is mogen gelukken den heer *John Smith* van Dudley, denzelfden die *William Palmer* te Strattford heeft opgehangen, voor eenige voorstellingen te engageren. Ook is hij zoo gelukkig geweest, door middel van een zijner vrienden te Liverpool, sich eene pop te verschaffen, die het gelaat, de juiste trekken, kortom een sprekend gelijkend afbeeldsel van den misdadiger vormt, en met dezelfde kleederen als deze op den dag der teregtstelling droeg. Er is een schavot met een galg, benevens een stoet van officieren in uniform, en alles wat tot eene juiste voorstelling der teregtsteling behoort. — Dagelijks zullen er twee voorstellingen plaats hebben, waarvan de eerste des avonds te 6 uur.

— Aan den ex-koning van Bonny in westelijk Afrika, *Pepple* genaamd, die door de hoofden van zijn gebied was afgezet, omdat hij met de Britsche regering zich had verbonden tot het afschaffen van den slavenhandel binnen zijne grenzen, is Vrijdag de heilige doop toegediend. Hij is een neger van rijzige gestalte en schrander voorkomen, geboren in Aug. 1817.

FRANKRIJK.

Voortdurend worden in Parijs blijken van gisting onder de lagere volksklassen opgemerkt, ten gevolge van den hoogen prijs der huishuren en de duurte der levensmiddelen. Te Brussel waren voor een paar dagen zeer verontrustende geruchten omtrent den toestand in de Fransche hoofdstad in omloop, die waarschijnlijk aanleiding gegeven hebben tot het gisteren hier te Groningen algemeen verspreid gerucht, dat te Parijs een opstand was uitgebarsten. Hetgeen eenig gewigt aan die geruchten bijzet is, dat het aantal personen die in den laatsten tijd te Parijs gearresteerd zijn, volgens brieven uit die stad, in de vorige week tot 1000 personen is geklommen. De toestand is dus op verre na niet zooals hij behoort te wezen, maar dat er reeds een opstand zou zijn uitgebroken, kunnen wij bepaald tegenspreken en mag gerust worden toegeschreven aan de zucht om te overdrijven, die steeds bij het verspreiden van dergelijke tijdingen wordt opgemerkt.

Verder zouden wij nog zeer kunnen uitweiden over de talrijke » men zegts", die ook te Parijs in omloop zijn. Wij bepalen ons bij de optelling er van. Zoo zegt men, dat de politie eene zamenzwering heeft ontdekt, waarvan de deelgenooten, 200 in getal, het rijtuig des Keizers bij zijne terugkomst wilden overrompelen en hem vermoorden; voorts dat Vrijdag bovendien nog een 40tal arrestatiën zijn gedaan, die mede niet in verband staan met de gisting over de duurte der levensmiddelen, maar eene politieke oorzaak moeten hebben; dan, dat de bezetting der hoofdstad zal worden versterkt en reeds onderscheidene regementen bevel bekomen hebben om zich op marsch te begeven; enz. Dat onder deze omstandigheden de beurs zeer flaauw gestemd is, laat zich gemakkelijk begrijpen.

Deze flaauwe stemming moet evenwel ook worden toegeschreven aan de finantiële crisis die zich niet alleen te Parijs, maar ook in de voornaamste steden van Europa doet gevoelen. Men wil dat de regering er op bedacht is aan de bankbiljetten een' gedwongen koers te geven. Ook spreekt men van nog andere maatregelen, als: eene vermeerdering van het kapitaal der bank, en de verpligting daarentegen van den kant van deze om het disconto te verlagen; de creatie van bankbiljetten van een minder bedrag dan thans in omloop zijn, eene onophoudelijke aanmunting van goudgeld, enz., en van een aantal andere.

Uit onderscheidene departementen wordt gemeld, dat er nu reeds door de gewestelijke en plaatselijke overheden aanstalten beraamd worden om in het gure jaargetijde aan de arbeidende volksklassen werk en brood te verschaffen. Men voorziet dat het er ook nu weder veel moeite zal kosten den winter door te komen.

— De regering wijdt thans eene buitengewone aandacht aan den invoer van boeken en buitenlandsche dagbladen. Aan de postdirecteuren zijn daaromtrent strenge voorschriften gegeven.

— Keizer *Napoleon* en de Keizerin zijn in den avond van den 2den dezer te St. Cloud aangekomen.

De Keizer heeft daar een' brief van den Keizer van Rusland ontvangen, waarin hij zijne dank betuigt voor de toezending van het grootkruis van het Legioen van Eer.

— In den *Moniteur* leest men een artikel, overgenomen uit een aan de zaken der Fransche koloniën gewijd tijdschrift, en strekkende om te bewijzen dat de geëmancipeerde slaven zich door de ijverige en welberaden bemoeijingen der overheden en der geestelijkheid voor de huisselijke zamenleving laten winnen. Sedert de emancipatie in 1848, zijn op Martinique 6826, op Guadeloupe 10,263 en op Réunion 10,754 wettige huwelijken door gewezen slaven aangegaan, terwijl het aantal paren die, tijdens de slavernij zamenlevende, hunne verbindtenis hebben doen wettigen, in de eerstgenoemde kolonie 4301, in de tweede 12,779 en in de derde 8980 bedroeg. Ter zelfder tijd zijn op Martinique 3132, Guadeloupe 24,060, en Réunion 1781 personen door gewezen slaven als hunne echte kinderen erkend.

BELGIE.

Te Gent is het aantal der jongelieden, welke aan den nieuwen cursus van de hoogeschool zullen deel nemen, aanmerkelijk toegenomen en talrijker dan verleden jaar, trots den herderlijken brief van den bisschop dier stad.

Tot dus verre schijnt de veldtogt der bisschoppen tegen het wereldlijk onderwijs niet gelukkig te zijn; hij heeft geen ander resultaat dan dat die heeren hoe langer hoe meer impopulair worden, ook onder een zeer groot aantal lieden die in gemoede aan hunne godsdienst gehecht zijn.

NEDERLAND.

Staatsbegrooting voor de dienst van 1857.

(*Vervolg.*)

HOOFDSTUK IX *A* (*Nationale Schuld*).

Afdeeling	1.	Interesten, lijfrenten en tontines	*f* 33.656.220.62.
»	2.	Amortisatie en aflossing van rentegevende nationale schuld	- 934.362.50.
			f 34.590.583.12.

Dit bedrag is *f* 914.580.74 minder dan de in 1855 besteedde som, ter oorzake van de vermindering, door vernietiging der schuld te weeg gebragt.

Uit de memorie van toelichting blijkt, dat sedert 1850 door uitkoop en aflossing van schuld aan renten is bespaard *f* 2,221,203: — en dat nog daarenboven aan renten is uitgewonnen *f* 69,687.

HOOFDSTUK IX *B* (*Departement van Financiën*).

Afdeeling	1.	Kosten van het departement	*f* 252.300.
»	2.	Administratie der grootboeken	- 42.490.
»	3.	Rentebetaling der nationale schuld	- 30.460.
»	4.	Agentschap te Amsterdam	- 20.770.
»	5.	Administratie der schatkist	- 106.500.
»	6.	Kosten van het muntwezen	- 27.480.
»	7.	Directe belastingen, tolregten en accijnsen	- 2.931.950.
»	8.	Indirecte id., loting en kadaster	- 576.195.
»	9.	Administratie der posterijen	- 970.250.
»	10.	Domeinen, wegen, vaarten, enz.	- 240.995.
»	11.	Honorarium van den lands-advokaat	- 1.000.
»	12.	Pensioenen, wachtgelden, subsidiën, enz	- 1.175.278.75.
»	13.	Onvoorziene uitgaven	- 25.000.
			f 6.400.668.75.

Dit cijfer is, blijkens de memorie van toelichting, *f* 101,239 *beneden* hetgeen voor 1856 is toegestaan. Hierbij moet echter worden opgemerkt, dat onder de gelden voor het loopende dienstjaar toegestaan, zich eene som van *f* 140,000 bevindt voor kosten van eene entrepôt-inrigting te Rotterdam. Laat men deze som buiten berekening, dan overtreft de raming voor 1857 het voor 1856 ingewilligde cijfer met *f* 38,761, welke som oneindig grooter zou zijn, indien men niet op verschillende artikelen belangrijk had kunnen besparen.

De Regering vleit zich, dat eene aandachtige beschouwing van de verschillende artikelen dezer begrooting de overtuiging zal schenken, dat de verhoogingen die worden voorgesteld, als onvermijdelijk zijn te beschouwen, en dat de bezuinigingen bij zoo vele andere artikelen ingevoerd, als even zoo vele bewijzen mogen worden aangenomen van hare ernstige zucht om alle uitgaven tot het volstrekt noodige te beperken.

HOOFDSTUK X (*Departement van Oorlog*).

Afdeeling 1.	Kosten van het departement..		*f* 138.100.
» 2.	Tractementen, enz. voor de staven en administratie des legers		- 216.998.
» 3.	Tractementen, enz. van de verschillende corpsen:		
	Wapen der infanterie	*f* 4.179.735.29.	
	» » kavallerie	- 1.706.039.25½.	
	» » artillerie	- 1.481.010.49½.	
	» » genie	- 276.617.01.	
			f 7.643.402.09.
» 4.	Remonte		- 120.000.
» 5.	Kon. akademie voor de zee- en landmagt		- 46.600.
» 6.	Reiskosten en vacatiën		- 24.000.
» 7.	Geneeskundige dienst		- 468.878.50.
» 8.	Vuur en licht in de wachten		- 25.000.
» 9.	Transportkosten		- 40.000.
» 10.	Materiëel der artillerie		- 428.200.
» 11.	Materiëel der genie		- 500.000.
» 12.	Verschillende uitgaven		- 133.716.20.
» 13.	Tractementen, enz. van de marechaussée		- 211.800.
» 14.	Pensioenen, wachtgelden enz.		- 1.534.011.
» 15.	Onvoorziene uitgaven		- 79.294.21.
			f 11.610.000.

In de memorie van toelichting wordt opgemerkt, dat de werving in 1855 zeer ongunstig is geweest; dat in dat jaar een grooter te kort van manschap heeft bestaan, dan waarop was gerekend, en dat zulks uit den aard der zaak aanleiding heeft gegeven tot overschotten op verschillende artikelen.

Hoe gaarne men ook de miliciens bij de troepen te voet langer dan zes maanden onder de wapenen zoude wenschen te houden, 't welk in het belang van de oefening van deze klasse van militairen, en derhalve voor de verdediging des rijks zoo nuttig zoude zijn, heeft men gemeend nog niet daartoe te kunnen overgaan, vermits daaraan grootere uitgaven zouden zijn verbonden, en bij de aanhoudende duurte der levensmiddelen de verhooging van de soldij van 2 cents aan de militairen die niet meer dan 25 cents genieten, ook nog voor 1857 zal dienen te worden verstrekt.

De minister verlangt *f* 10,000 voor de bespoediging der uitgaaf van de groote topografische kaart des lands, de naauwkeurigste die bestaat, en waarvan tot dus verre met de meeste inspanning niet meer dan 15 bladen van de 62 zijn uitgegeven. Z. exc. verlangt dit werk binnen zes jaren tot stand te brengen, en vermeent ook dat de kosten, door den verkoop der kaarten, weder in de schatkist zullen terugvloeijen.

De minister stelt eene verhooging voor van de soldij der manschap van de marechaussée, als het eenig middel om den ongunstigen invloed, welken de duurte der levensmiddelen op dit zoo belangrijke als nuttige wapen heeft uitgeoefend, tegen te gaan.

Hoewel het bedrag der pensioenen met *f* 13,000 is vermeerderd, heeft men de raming voor dat artikel niet hooger dan voor 1856 gesteld, vermits alles schijnt aan te duiden, dat het versterf eer toe-, dan afneemt, en ten slotte doet de minister opmerken, dat, hoezeer het belang van de dienst in sommige opzigten verhooging heeft gevorderd, het eind-cijfer van dit hoofdstuk, in vergelijking met dat van 1856, eene vermindering van *f* 75,000 heeft ondergaan.

Bij de raming van de behoeften voor de genie, wordt o. a. voor nieuwe werken aan den Helder en de Hollandsche-linie een bedrag van *f* 120,000 verlangd; — voor Groningen *f* 20,000.

HOOFDSTUK XI (*Departement van Koloniën*).

Afdeeling 1.	Kosten van het departement....	*f* 107.228.50.
» 2.	Pensioenen en wachtgelden....	- 13.798.
» 3.	Onvoorziene uitgaven..........	- 3.000.
		f 124 026.50.

Voor dit hoofdstuk is bij de begrooting voor 1856 verleend *f* 115.734, en voor 1855 verbruikt *f* 114.547. In de memorie van toelichting wordt kortelijk de voorgestelde verhooging toegelicht, met verwijzing op eene vermeerdering van belangrijke werkzaamheden.

Het ambtenaars-personeel bij dit departement zal vermeerderd worden.

HOOFDSTUK XII. Onvoorziene uitgaven.... *f* 100.000.

Totaal generaal der begrooting *f* 72.746.438.29.

Raming van 's rijks middelen en inkomsten over het dienstjaar 1857.

A.	Directe belastingen (Grondbelasting *f* 10.210.320, Personeel *f* 6.492.000, Patenten *f* 2.563.840)	*f* 19.266.160.
B.	Accijnsen	- 16.750.450.00½.
C.	Indirecte belastingen	- 12.002.550.
D.	In- en uitgaande regten en scheepvaartregten	- 4.231,970.
E.	Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken	- 242.000.
F.	Domeinen	- 1.256.245.28.
G.	Opbrengst der posterijen	- 1.550.000.
H.	Opbrengst der staatsloterij	- 400.000.
I.	Opbrengst der acten voor jagt en visscherij	- 85.000.
K.	Regt op de mijnen	- 1.725.
L.	Verschillende ontvangsten en toevallige baten	- 1.298.321.
M.	Onvervreemdbare renten ten laste van België	- 400.000.
N.	Uitkeering uit de geldmiddelen van 's rijks overzeesche bezittingen..	- 10.600.000.
O.	Voorloopig beschikbaar op het vermoedelijk batig slot der koloniale administratie	- 4.700.000.
		f 72.784.421.28½.

'S GRAVENHAGE, 6 October.

De heeren *Casembroot*, luitenant-kolonel, en *de Geer*, ordonnans-officier van Z. M., die Z. K. H. den prins van Oranje naar Wurtemberg hebben vergezeld, zijn door den Koning van Wurtemberg, de eerste tot kommandeur, en de tweede tot ridder der Frederiks-orde benoemd.

— Van hier wordt aan de *Amst. Ct.* het volgende geschreven: Dezer dagen las men in een der dagbladen een partikulier berigt uit Londen, waarin aan dat dagblad werd geschreven, » dat de Nederlandsche gevolmagtigde minister te Londen den last had ontvangen om openingen te doen betrekkelijk eene huwelijksverbindtenis van onzen kroonprins met eene der dochters van H. M. de Koningin van Engeland."

Zonder de mogelijkheid en nog minder de wenschelijkheid eener dusdanige handeling in het minst te willen betwisten, zoo meen ik toch gegronde redenen te hebben om genoemd berigt, zoo al niet geheel onwaar, althans zeer zeker als uiterst voorbarig en gewaagd te verklaren. Onze gezant bevond zich toen en bevindt zich ook nu nog met verlof *hier* te lande.

— Het telegraafkantoor op het Loo is weder geopend.

— Door den heer *D. van Frankenhuysen*, directeur van het gesticht te Montfoort, is tegen het weekblaadje *Asmodée* eene aanklagt ingesteld, wegens hoon en laster.

— Uit Nieuwediep wordt het volgende geschreven: Bij kon. besluit van den 21sten September l.l. is aan den heer *Guillaume Morel* te Parijs, voorloopige concessie verleend tot den aanleg en exploitatie van eenen spoorweg, aanvang nemende van het Nieuwediep, en van daar leidende langs Alkmaar, Castricum, en de Zaanstreek tot Amsterdam met twee vertakkingen, de eene naar 't entrepôt aldaar, en de andere naar den Ned. Rijnspoorweg. Ook moet de spoorweg met het Noord-Hollandsche kanaal in verband worden gebragt, hetzij door zijsporen hetzij door een zijkanaal of haven door den concessionaris aan te leggen.

ROTTERDAM, 5 October.

Eergisteren zijn weder 170 personen hier uit Engeland aangekomen, die tot het vreemdenlegioen hebben behoord, om bij het Engelsch consulaat alhier hunne gage te ontvangen. Men verneemt dat zij dienst zullen nemen onder onze koloniale troepen.

ARNHEM, 6 October.

Op den 9den dezer zal voor de arr.-regtbank alhier teregt staan de heer *Tervaarwerk*, vroeger kapellaan alhier, wegens het verrigten van kerkelijke plegtigheden op een kerkhof, dat alleen met een ijzeren hek van den openbaren weg is afgescheiden. De heer mr. *v. Niepen van Sevenaer* is in dezen met de verdediging belast.

ZWOLLE, 6 October.

Dezer dagen is uit de gemeente Avereest aan de Tweede Kamer der Staten Generaal ingezonden een adres, waarbij verzocht wordt dat de fabrijkanten, verveeners, werkbazen enz. voortaan zullen verpligt worden hunne arbeiders of werklieden niet in Pruissische courant, maar in Ned. munt te betalen. Voorzeker zou eene beteugeling in dezen wenschelijk zijn voor zoo vele neringdoenden en anderen, welke door de bedoelde circulatie in hunne zaken worden bemoeijelijkt en benadeeld.

DEVENTER, 3 October.

Zoodra heden middag voor goed bekend werd, dat de oud-gouverneur van Nederl. Indië, mr. *A. J. Duymaer van Twist*, in den loop van den dag verwacht werd, wapperde van het meerendeel der woningen Neêrlands vlag. Te zeven uur naderde de Rotterdammer stoomboot, die zijnen naam draagt, rijk getooid en prachtig verlicht, de aanlegplaats aan het Pothoofd, die mede smaakvol versierd en verlicht was. In gezelschap van commissarissen der boot aan wal gestapt, hield z. exc. eenigen tijd zich op aan het lokaal der boot en ontving den welkomstgroet van belangstellenden, onder anderen van eene commissie uit den gemeenteraad, en begaf zich vervolgens stadwaarts onder het gejuich eener onoverzienbare volksmenigte, die den stadgenoot het welkom toeriep.

LEEUWARDEN, 6 October.

Sedert eenige weken zijn verscheidene stoute en belangrijke diefstallen in deze provincie gepleegd. Behalve niet onaanzienlijke geldsommen, zijn de ontvreemde voorwerpen meestal van goud en zilver, zoodat om die reden te eerder eene ontdekking der schuldigen zou mogen worden verwacht; doch, ondanks de nasporingen der justitie, mag men daarin niet slagen en blijft de misdaad ongestraft. Niet zelden gaan de diefstallen ook van zware bedreigingen jegens de bestolenen gepaard. Zoo werd nu eene maand geleden ten huize van de weduwe *Nieuwenhuis* te Oenkerk des nachts, door middel van braak, door een drietal gewapende personen, die daarbij met moord en brandstichting dreigden, eene aanzienlijke waarde ontvreemd.

Onder gelijke omstandigheden als toen, is er in den nacht van Dingsdag op Woensdag l.l. te Birdaard wederom bij eene bejaarde weduwe een diefstal gepleegd. Om het gerucht door de vrouw gemaakt, die met eene meid zamen woonde, welke door de dieven, ten getale van drie, vreeselijk bedreigd werd, zijn deze zeer zeker voor overrompeling van de buren bevreesd geworden, en hebben zij zich moeten vergenoegen met het wegnemen van eenige koperen gereedschappen. De bestolene heeft in eene worsteling met een harer aanvallers, die met een mes gewapend was, eene wonde aan hoofd en hand ontvangen. Ook de daders van dit misdrijf is men nog niet op het spoor.

GRONINGEN, 7 October.

De heer mr. J. C. F. baron D'AULNIS DE BOUROUILL, benoemd procureur-generaal bij het provinciaal geregtshof in de provincie Noordbrabant, is tevens tijdelijk belast met de functiën van directeur van politie in die provincie.

— De heer mr. C. B. VAN HANSWIJK is reeds l.l. Zaturdag geïnstalleerd als substituut-officier van de arr.-regtbank te Appingedam.

— De heer mr. A. J. VAN ROIJEN, te *Onderdendam*, heeft de benoeming tot lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal aangenomen.

— In de heden morgen gehoudene zitting der provinciale staten, is o. a. het verslag uitgebragt nopens de voor de welvaart van dit gewest zoo gewigtige plannen van kanaalverbetering. Onder verwijzing naar het Bijblad bij deze Courant, merken wij hier slechts op, dat de centrale commissie zich in hoofdzaak voor de uitvoering der door de staats-commissie voorgestelde werken heeft verklaard, en dat het zich laat aanzien, dat de meerderheid der staten hare goedkeurende stem aan die voorstellen zal geven. Het voornaamste punt van verschil betreft het graven van een scheepvaartkanaal van Groningen naar Delfzijl, in plaats waarvan zeer velen wenschen de bevaarbaarmaking van het Damsterdiep voor groote zeeschepen.

— Bij den heer commissaris des Konings is ontvangen voor de leniging der rampen, welke de inwoners van het Nederlandsch-Indisch eiland Groot-Sangir hebben getroffen, van de gemeente Hoogezand *f* 50; Slochteren *f* 40,78½; Ezinge *f* 13,10; Nieuwe Pekela *f* 10 en Eenrum *f* 3,96.

— Naar wij vernemen, zal het bestuur der spaarkas alhier den 20sten dezer maand de inleggelden aan de deelnemers weder uitkeeren als gewoonlijk, verhoogd met eenige premie in plaats van rente.

Die premie, welke in vroegere jaren wel eens 5 cent van iederen gulden bedragen heeft, is dit jaar op 3 cent van iederen gespaarden gulden vastgesteld. Het bestuur moet, naar wij vernemen, tot die vermindering der premie genoopt zijn door twee redenen: vooreerst, omdat niet de zucht naar hooge renten, maar de overtuiging van het nut der spaarzaamheid de beweegreden moet zijn die de deelnemers noopt hunne spaarpenningen in den zomer te vergaderen; anderdeels, omdat de ondersteuning die deze nuttige inrigting bij onze meergegoede stadgenooten vindt, niet zoo groot is, dat het bestuur langer in staat is de vroeger wel eens toegekende hoogere premie over het aanzienlijk bedrag der inleggelden voortdurend te blijven betalen. Zijn wij wèl onderrigt, dan zoude zelfs bij eene toeneming der deelneming, wat den inleg betreft (eene zaak die algemeen gewenscht werd), het geringe bedrag der bijdragen van meervermogenden wel eens onvoldoende bevonden kunnen worden om, nadat de allernoodzakelijkste kosten van drukloonen enz. betaald zijn, met de renten der ingelegde gelden 3 pCt. premie aan de inleggers te blijven uitbetalen.

Verheugen wij ons aan den eenen kant in het voorzigtige besluit van de directie der spaarkas, aan de andere zijde is het te betreuren, dat eene zoo nuttige inrigting niet meer ondersteuning vindt bij de meergegoede ingezetenen, daar toch gebrek aan spaarzaamheid en overleg eene van die fouten is, die bij de arbeidende klassen de meeste ellende veroorzaken, terwijl deze inrigting door de tot hiertoe verkregene uitkomsten blijkt een zeer doelmatig geneesmiddel voor dat gebrek te zijn. De tevredenheid van de inleggers in de spaarkas met die inrigting, hunne belangstelling daarin, is wel het beste bewijs dat die inrigting aan haar doel beantwoordt. Mogt dan ook de belangstelling van meergegoeden die inrigting schragen en haar duurzaam doen bloeijen!

— Krachtens bevelschrift der regtbank alhier, is heden morgen in het huis van verzekering te dezer stede gebragt de persoon van J. P. PIETERS, oud 54 jaren, geboren te Arnhem, laatstelijk verblijf hebbende gehouden in een der gestichten te Veenhuizen, — wegens het arglistig wegnemen van onderscheidene goederen uit een der vertrekken van het stadshuis alhier.

— In den nacht van den 2den op den 3den dezer vond er ten huize van jonkheer P. GRULJS te *Wedde* eene poging tot inbraak plaats, die zeker onder de brutaalsten gerangschikt moet werden, als men in aanmerking neemt dat de dieven hebben getracht met geweld eene blinde open te breken in een venster, bijna in de onmiddellijke nabijheid van den openbaren weg, en wel in de woning van een geoefend jager, die zeker de ongenoodigde gasten, waren ze door hem ontdekt, met een vreeselijk salvo zoude ontvangen hebben, en dat zijne naaste buren zijn het hoofd en een dienaar der politie in die gemeente. — Waarschijnlijk zijn de dieven door een der buren, die dien nacht toevallig licht heeft opgestoken, verjaagd.

— Uit *Stads-Kanaal*, gemeente Onstwedde, wordt ons gemeld, dat Zaturdag j.l. de paarden van den landbouwer K. WUBS op 't hol geraakten, gespannen voor een wagen, waarop drie kinderen zaten, hetwelk de treurigste gevolgen had kunnen hebben, doch zich gelukkig nog ten besten heeft gekeerd.

AANBESTEDING.

GRONINGEN, 6 Oct. Heden middag had in een der vertrekken van het provinciehuis de aanbesteding plaats van het beplanten van den grindweg van Onderdendam naar Uithuizen, tusschen de Eelwerdertil en het dorp Uskwert. Hierop waren twee biljetten ingekomen, waarvan het eene te laat was bezorgd; derhalve werd slechts één biljet geopend, hetwelk bleek te zijn van J. A. DORDENS, te Uithuizermeeden, inschrijver voor *f* 715.

— Mede had dien morgen door den luit. kolonel, plaatselijken kommandant de aanbesteding plaats van de leverantie van fourages ten behoeve van de troepen te paard, welke alhier van den 1sten Nov. 1856 tot en met den 31sten Oct. 1857 garnizoen zullen houden. Hierop was ingeschreven door den heer H. LUNSINGH de 10 Ned. pd. haver, 10 Ned. pd. hooi en 10 Ned. pd. stroo voor *f* 1,76; door den heer E. H. AALFS de 10 Ned. pd. haver, 10 Ned. pd. hooi en 10 Ned. pd. stroo voor *f* 1,74½.

KERKNIEUWS.

STEDUM, 3 Oct. De weleerw. zeer gel. heer ds. J. W. FELIX, pred. te Heeg, heeft voor de beroeping naar de Hervormde gemeente alhier bedankt.

— Ds. NONHEBEL te Heemse is beroepen naar Oosterbiernm, naar Scherpenzeel en naar Vaassen.

— Ds. C. D. L. BÄHLER te Wemeldinge heeft voor het beroep naar Poortvliet bedankt.

(*Ingezonden.*)

Eene groote zaak houdt veler aandacht bezig, wekt veler geestdrift op, boeit veler belangstellig, brengt veler gemoed in beweging, en doet bij sommigen de hartstogten hevig woelen: 't is de zaak van 't onderwijs, door onzen geliefden Koning genoemd: « eene teedere aangelegenheid."

Hoezeer nu, door die algemeene beweging, de in verschillende rigting werkende krachten, soms pijnlijk botsen; zoo is toch de overtuiging aangenaam, dat de groote zaak, waarlijk eene *volkszaak* is geworden.

't Is evenwel onaangenaam dat elk gebrek, 't welk het tegenwoordige onderwijs nog aankleeft, elke teleurstelling van niet wel berekende verwachting, ligtvaardig op rekening wordt gesteld *en* van de *leerstof en* van den *leermeester*, met voorbijzien van den *aard* en de *natuur* van het lager onderwijs.

Men eischt dat het onderwijs dienstbaar worde gemaakt voor 't leven. (Eene nieuwe uitdrukking voor eene oude zaak.) Is het dat nu niet; meerendeels *zooveel* het *kan*? En wat doet men daarvoor van buiten? »Veel" en »weinig." Veel, als men het onderwijs vergelijkt met dat in vroegere jaren. *Weinig*, als men bedenkt wat er kon gedaan worden in onzen tijd. Welvaart veroorzaakt *hier* en *daar* groote verbeteringen. Wat heeft zij voor 't onderwijs gedaan?

Hier denke men aan de karige bezoldiging der onderwijzers; — aan de gebrekkige leermiddelen in vele scholen; aan de weinige aanmoedigingen en prikkels van buiten.

Wij noemden daar prikkels en aanmoedigingen van buiten.

Tot zoodanige gedachte werden wij geleid sedert wij, gedurende de laatste veertien dagen te vergeefs een enkel verslag vonden in onze dagbladen van eene publieke les die gehouden werd in de school te Delfzijl op den 18den Sept. j.l.

Eene publieke les die wezenlijk meer algemeen diende gekend te worden *en* om de *leerstof* die daar opgenomen — *en* om den *vorm* waarin zij medegedeeld wordt *en* om de onderwijzers die er zich van bedienen.

Dáár was het in *volle* waarheid een streven om de leerstof, genomen *uit het leven* te verwerken *tot* of *voor* het leven, overeenkomstig de behoeften onzes tijds.

Eere den onderwijzers die zóó toonen hunne roeping te gevoelen; gelukkig de ouders wier kinderen zóó onderwezen worden; terwijl voorzeker het gepaste slotwoord van dr. TAMP, *en* onderwijzers *en* ouders *en* leerlingen welkom zal geweest zijn.

PATENTEN.

Toepassing van § 5, lett. e der wet van den 22sten April 1852 (*Stbl.* no. 61).

Veel, zeer veel is er gesproken en geschreven of de vrijstelling van het regt van patent, verleend onder § 5, lett. *e* der wet van den 22sten April 1852, *al* dan *niet* diende te worden toegepast op die vaartuigen, wier eigenaars met hun gezin aan boord wonen en geene buitenrivieren bevaren, waaruit de daarmede aangevoerde turf bij kleine partijen wordt verkocht; — dus of zoodanige vaartuigen, door dien verkoop, *al* dan *niet* moesten worden beschouwd als te dienen tot magazijn of winkel in den zin der wet.

Al dadelijk bij de eerste invoering dier wet, waren velen der met de uitvoering belaste personen het omtrent de toepassing der bedoelde vrijstelling *zeer oneens*; — van daar de verschillende toepassing en werking, die tot vele klagten aanleiding hebben gegeven, aangezien veeltijds schippers, aan wien men te Groningen had te kennen gegeven, dat zij (niettegenstaande den verkoop van turf uit hunne vaartuigen) geene patenten voor hunne vaartuigen behoefden, diezelfde schippers, in eene plattelands gemeente dier provincie, in Friesland en elders — *of* tot het nemen van patenten voor hunne vaartuigen werden aangezocht, of ook wel wegens het gemis daarvan bekeurd.

Thans evenwel kan geacht worden dat verschil van toepassing in werking te hebben opgehouden, doordien bij het arrest van den hoogen raad der Nederlanden van den 27sten Mei 1856 (VAN DEN HONERT, pag. 320, no. 373), is verstaan: »dat de enkele verkoop » bij kleine partijen van eene, met een door den eigenaar en zijn » gezin bewoond schip, aangevoerde lading turf, zonder andere » omstandigheden, dat schip niet kon doen beschouwen als tot » winkel of magazijn dienende, in den zin welke de wetgever in » gezegde § 5, litt. *e* daarmede heeft bedoeld."

Volgens dit arrest, dienen alzoo de vaartuigen der zoogenoemde turfschippers te worden begrepen onder de vrijstelling verleend bij § 5, lett. *e* der wet van den 22sten April 1852.

E. B.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

KONSTANTINOPEL, 4 October.

Drie Engelsche stoomschepen en zes kanonneerbooten zijn van hier weder de Zwarte zee binnengestevend. De vice-admiraal *Lyons* is alhier gebleven. Eene Fransche divisie zou, naar men verzekert, zich bij die zeemagt aansluiten.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 7 *October*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	62 $\frac{9}{16}$.
Dito Dito	» 3	»	74½.
Dito Dito	» 4	»	93½.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	73½.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	38 $\frac{7}{16}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	83 $\frac{7}{16}$.
Dito Nation. Metall	» 5	»	74 $\frac{11}{16}$.
SPANJE Onbep. St.	» 1½	»	23½.
Dito Binnenl	» 3	»	37½.
PORTUGAL	» 3	»	43 $\frac{11}{16}$.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	102½.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	102½.
Dito bij *Hope*	» 4	»	84½.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	93½.
Dito ... 6de serie	» 5	»	94½.
Wisselkoers op Londen	zigt..		*f* 11.67½.
Dito	6/m...		- 11.55.

LONDEN, 7 *October*. Bij het begin der beurs op 90¾, gebleven op 91¼.

PARIJS, 7 *October*. Fransche 3 pCt. 66.55.

WEENEN, 7 *October*. Metalliek 5 pCt. *f* 81¾. Nat. Leening *f* 82¼. Wissel op Londen *f* 10.15, Zilver *f* 6¼.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 3 Sept., *Jonker* Maria Elisab., Bat.; *Kikkert* Voorw., Sur.; *de Groot* Concordia en *Vil* Hendr. Pieter, Petersb.; *Visser* Lucia en *Hansen* Nicoline, Dantzig; *Harmsen* Vaarwel, Bremen; — 4 *van Tubergen* Adm. Tromp, Bat.; *Wellemeijer* Amsterdam, Tjilatj.; *Reinders* Harberdina, Galatz; *Jager* Jeanne Agatha en *Mulder* Gesina, Arch.

TEXEL 4 Oct., *Rietveld* Estafette, Bat.

VLIE 2 Oct., *Toonema* Petersb. Paket, *Visser* Joh. Petrea, en *de Jong* Reina, Petersb.; *Welhammer* Alberdina, Koningsb.; *Kramer* Van Helena, Noorw.; *Brouwer* Pietron., Dantz.; — 3 *Slinger* Gesina, Riga.

HELVOET 3 Oct., *Zoutman* Geertruida, Bergen; — 3 *v. Gelderen* Levant, Pitea; — terug uit zee 3 *Boer* Niessina Beerta, n. Rouaan, met schade wegens aanzeiling.
BRIELLE 4 Oct., *Lesa* Roelfina Roelina, Archangel.
BROUWERSHAVEN 4 Oct., *Teenga* d'Elmina, Bantam; *Kleinhouwer* Corn. Wernard Eduard, Bat.; *Meijer* Julius, Baltimore; — voor den wal *van Velthoven* Herman, Bat.; *Maas* Bulgerstein, Rangoon.
MANILLA 24 Julij, *Boelhouwer* Theodora Mechtelda en 27 *Viëtor* Antoinette Séraphine, Cardiff; om voor Queenstown te laden.
STRAAT SUNDA 31 Julij, *Dercks* Stad Tiel, v. Cardiff n. H. Kong.
SAMARANG 2 Julij, *Ruysch* Gerardus Jacobus, Bat., 29 n. Rott. vertr.; — 28 *Bok* Maleijer, 29 *Stikkel v. Dam* Java en *Legel* Zeevaart, Bat.; — 30 *Rap* Ardjoeno en 31 *Meijboom* Aldebaran, Passaroeang; *de Weerd* Hermine en *Feijnt* Herman de Ruiter, Bat.
SOERABAYA 5 Julij, *Geerling qq.* Dirk Arnold, Bat., om te repareren; — 7 *Zwart* Padang, Bat., den 31 n. Probolingo vertr.; — 13 *Bauditz* Maria Elisab. Margar., Bat.; *de Winter Jr.* Antoin., Sydney; — 20 *Rotgans* Gen. baron van Geen, 23 *de Boer* Henriëtte Maria en 29 *Loos* Bommelerwaard, Bat.
INDRAMAYOE 9 Julij, *Lamers* Cornelia, Bat.
PANAROEKAN 27 Julij, *Schagen van Leeuwen* Cornelia, Soerabaya.
TJILATJAP 6 Julij, *Crap Hellingman* Gelderland, Bat., 31 n. Amst. vertr.; — 18 *v. d. Meyden* Hendrik Jan, 24 *Bargman* Eugénie, *Visser* Gen. Michiels en 27 *de Haas* Min. v. Hall, Bat.
SINGAPORE 12 Aug., *Wagner* Neêrl. Indië; China; — 13 *Doekzen* Louisa Maria, Cardiff.
NEWYORK 18 Sept., *Bouwmeester* Loopuit, Amst.
GALATZ 12 Sept., *Hazewinkel* Christ. en Cathar., Marseille.
GENUA 28 Sept., *Rolufs* Telegraph en 2 Oct. *Tjebbes* Marianne, Amst.
MARSEILLE 30 Sept., *Wekenborg Jzn.* Anna Margaretha en 1 Oct. *de Weerd* de Flecken Jovwer, Galatz.
LISSABON 22 Sept., *v. d. Weijden* Ardina, North Shields.
St. SEBASTIAN 24 Sept., *Glim* Hendrika Margaretha, Londen.
LONDEN 1 Oct., *Brouwer* Alida, Taganrog.
DEAL 1 Oct., *Borst* Teelkelina Hendrika, v. Newc. n. Livorno.
Bij BROADSTAIRS 2 Oct., *Karsies* Hillechiena Wilkens, v. Newc. n. Triest.
CARDIFF 30 Sept., *Meedendorp* Johanna, Bristol.
CHARLESTOWN 30 Sept., *Schaap* Maria Johanna, Amst.
NORTH SCHIELDS 1 Oct., *Ploeg* Vertrouwen, Hobroe.
HAMBURG 4 Oct., *Poort* Dirkje, Amst.
WARNEMUNDE 1 Oct., *Feiken* Alida Adriana, Makkum; *Waterborg* Catharina, Harl.; *Hoekstra* Anna, Hull.
SWINEMUNDE 2 Oct., *Kassens* Gustaaf Willem, Londen; *Peper* Fennechina, Rostock.
TRAVEMUNDE 2 Oct., *Atsema* Eelbrandina, Petersb.
DANTZIG 1 Oct., *Scholtens* Hillech. Scholtens, Amst.; — 2 *Mooi* Hillechina Catharina, Hartlepool.
KROONSTAD 23 Sept., *Goosens* Eendragt, *de Groot* Lucas Wilderv. en 24 *Postema* Martha, Amst.; *Hansen* Prudenter, Marseille; *Faber* Johanna Wilhelm., St. Davids; *Bakker* Catharina, Newc.; — 25 *Knoll* Catharina en *Jonkhoff* Goudvisch, Amst.; *van Driesten* Bellamy en *Moesker* Herstelling, Newc.; *Martens* Eendragt, Lubeck; *Spijkman* Hendr. Margaretha, Bremen; — 26 *Klein* Maria, Amst.; *Reimers* Anna, Delfzijl; *Posta* Unie en *de Groot* Klasina Arendina, Newc.
AARHUUS 30 Sept., *Kremer* Goede Verwachting, Newc.
TONNINGEN 28 Sept., *Valomstra* Alida, v. Harl. n. Koningsb.; *v. d. Werp* Christ. Wobbeg., v. Stett. en *Mandema* 3 Gezust., v. Dantz. n. Gron.; — 29 *v. Reen* Vereeniging, n. Wormerveer, *de Boer* Jant. Pietron., n. Spijkerboor, *Pluktje* Tetzia, n. Harl. en *Bartels* Gesina, n. Amst., alle 4 v. Dantz.; *Albers* Elschlea, v. Rendsb. n. Amst.; *Joosten* Jantina, v. Hamb. n. de Oostzee; — 30 *Bernardus* Agatha Hendr. en *v. Sluis* Tjakkiena, v. Rott. n. Dantz.; *Blaak* Jantina, v. Kiel n. Amst.; *de Boer* Eendragt, v. Riga en *Gort* Wobb. Venema, v. Dantz., beide n. Antw.; *Zoutman* Hendrika, v. Dantz. n. Gron.; *de Wall* Gesina, v. Stettin n Delfzijl.

Vertrokken.

AMSTERDAM 3 Oct., *Engelsman* Gezusters Boll, Livorno; *van Zameren* Henriëtte en Cornel., Liverp.; *Remmersen* Vr. Martha, Riga; *Potjer* Dankbaarheid, Koningsb.; — 4 *Brouwer* Harmina Nepperus, Venetië; *Klunder* Gruno, Triest; *Ritzes* Geertr. Anna, Messina.
TEXEL 3 Oct., *Gruppelaar* Niessina, 4 *Kruijmel* Oud Alblas en *Meijer* Margaretha, Newc.
VLIE 2 Oct., *Pik* Maria Aurelia, Stockh.; *Smit* Anna Elisab. en *v. d. Wall* Helena, Noorw.; *Klontje* Meinsina, Rendsb.; — 3 *Valom* 7 Broeders, North Shields; *Brouwer* Antje, Gothenburg; *Helmers* Dolphijn en *Nanninga* Elsina, avont.
HELVOET 4 Oct., *Wilton van Reede* de Schelde, Buenos Ayres; *Hoek* Batavier, Cardiff.
BRIELLE 3 Oct., *Banting* Gesina en 4 *Rasker* Harm. Gesina, avont.
MAASSLUIS 2 Oct., *Klein* Alida Margar., Bilbao; *Schuring* Antje Schuring, avont.; *Vlas* Marianne, Dantz.; — 3 *Koop* Regina, Dramm.
BATAVIA 15 Julij, *Kreije* Twee Cornelissen, Rott.; *Rienits* Java Koerier, Amst.; — 17 *Schiedges* Boreas, China; — 19 *Bon* Hendrika en 22 *Lange* Nijverheid, Soerab.; — 23 *ten Boekel* Sara Johanna, *Kramers* Resident van Son en *Kok* Valparaiso, Japan; — 24 *Armstrong Czn.* Eersteling, Amst.; — 27 *Lupcke* Helena Anna, Rott.; *Smit van Galen* en *Göbel* Tagal, Soerab.; — 28 *Mellink* Waal-Stroom, Amst.; — 29 *Admiraal* Per Aspera ad Astra, Soerab.; — 5 Aug. *Sandberg Jr.* Bellatrix, Amst.
SOERABAYA 11 Julij, *Eylerts* President Verkouteren en 23 *Carst* Wilhelm. Lucia, Amst.
INDRAMAYOE 10 Julij, *Claus* Oostergoo, Amst.
PASSAROEANG 1 Julij, *de Haan* Cornelis Gips, Dordrecht.
TJILATJAP 5 Julij, *Mulder* China en 12 *v. d. Zee* Drie Vrienden, Amst.; *Hoffman* Macao, Rott.
SINGAPORE 2 Aug., *de Boer* Zuid-Holland, *Kramer* Whampoa en 3 *Verheij* Delfshaven, China.
PATRAS 20 Sept., *Smit* Annech. Gesina, Liverpool.
MARSEILLE 30 Sept., *Kok* Elisab. Gravelaar, Motide.
DEAL 2 Oct., *Bödeker* Loevestein, Bat.
PORTSMOUTH 1 Oct., *Poel* Maria Cathar., Liverpool.
PLYMOUTH 1 Oct., *Jaski* Cornelia, Bat.; *van Os* Libra, Konst.
FALMOUTH 1 Oct., *Wanhaak* Oostzee, ...
LIVERPOOL 1 Oct., *v. d. Plas* Jacobus, Amst.; *Hubert* Johanna Margaretha, Riga.
QUEENSTOWN 30 Sept., *de Boer* Verwisseling, Cardiff.
St. DAVIDS 29 Sept., *Balkema* Juffer Grietje, Gron.
HAMBURG 4 Oct., *Lindeboom* Geertruida, Middlesbro.
WISMAR 27 Sept., *Rasker* Leentje Dost, Stettin.
WARNEMUNDE 30 Sept., *Peper* Fennegina, Stettin.
PILLAU 2 Oct., *Bekkering* Berendina Huges, Amst.; *Kamminga* 3 Gebroed. Sikkens, Nieuwediep; *Drewes* Hendrika, Londen.
KROONSTAD 24 Sept., *Hansen* Hoffnung, *Regtdoorzee* Dina Elisab., *Kiewit* Maria Cathar., *Zeijlinga* Agatha, *de Winter* Margar., *Brugts* Broederschap en *Plukker* Hendrika, Amst.; *Altena* Hendr. Margar., Harl.; *Fijn* Hillechina, Rott.; *Karsijns* de Landman, Dordr.; *Kwint* Margaretha, *Hazewinkel* Juffer Grietje en *Schuur* Zwaantina, Antw.; *Sap* Emma Maria, Londen; *Vorenkamp* Cornelia Alida, Macduff; *Bultje* Antje, Engeland; *Kolk* Jonge Boll, *de Grooth* Johanna Maria, *Mulder* Vriendschap, *Mulder* Feika Jant. en *Kolkman* Geertr. Margar., Stockholm; *Scherpbier* Elsje, Kiel; *van Lier* Reintje Wilm., Lubeck; *Drok* Cathar., Neustadt; *Lever* Hendrika, Brake; *Schuring* Annegina, *Jonker* Themis, *Kefting* Harmanna, *Lever* Cathar. Elisab., *Edelkamp* Persévérant, *Hensema* Ida Beerend., *Bossinga* Ceres, *Mulder* Geertr. Lammeg., *Gatzen* Elisab. Helena, — 25 *Mets* 4 Gebroeders, *Coerkamp* Gebroed. Coerkamp, en 27 *Wolkammer* Ida, Elseneur; *Schade* Amandus, Antwerpen.
HOLTENAU 29 Sept., *Brouwer* Koogerpolder en 30 *Scholtens* Regina Hilleg., Zwolle.
RENDSBURG 30 Sept., *Kramer* Harmonie, Dantz.; — 1 Oct. *Meijer* Roelina, Gron.; *Stuitje* Cath. Luitgarda, de Noordzee; *Orsel* Jantina Corn., Stookholm; — 2 *Schuitema* Eendragt, Riga; *Dijkstra* Geertina Harmina, Lubeck.

Zeilklaar.

VENETIE 22 Sept., *van Emmen Jr.* Helena Brons, Rott.

GRONINGEN, 6 Oct. Binnen deze stad gearriveerd het nieuwgebouwde brikschip Grijpskerk, groot 120 last, kapit. *D. J. Zomerdijk*, van Grijpskerk, gebouwd op de werf van J. A. HOOITES, te Foxholstermeer.

Vertrokken de nieuwgebouwde schoonergaljoot Nessina Gepka, kapit. *O. E. Pot*, van Veendam, met ballast op avontuur. Als eene bijzonderheid kunnen wij hier aanmerken, dat meest alle nieuwe schepen in den laatsten tijd met ballast zijn vertrokken.

ZOUTKAMP, 6 Oct. Binnengek. 2 Oct., *Balk* Wilhelm., Hamb.; — 3 *Drewes* Tjakkien, Newc.; — 4 *Mandema* de 3 Zusters en *Zoutman* Henderika, Dantz.; *v. d. Werp* Christ. Wobbeg., Stettin; — 6 *van Dalen* Eendragt, Frederikstadt.

OOSTMAHORN, 4 Oct. Ter reede gearriveerd 3 Oct., *Boer* Wobbeg., v. Norden n. Gron.; *Visser* de Vr. Luppina, v. Leer n. Amst.

Vertrokken 28 Sept., *Westenborg* Diewerd., Noorw.; *Meijer* Tekla, Hamburg; *Reijer* Jacobus Begeman, Sunderl.; *Janknecht* Kooph. en Zeev., Noorw.; *Loots* Cathar., Hamb.; — 3 *Bolhuis* Geziena, *Lever* Prof. Kaiser, *v. Leeuwen* Noordhorn en *de Jonge* Jantje Meiër, avont.; *v. d. Horst* de 4 Gebroed, Bremen; *Koning* de Jonge Willem, Sleesw.; *Heins* Hender. en *Smedes* Petron. Alberd., Hamburg; *Dallinga* Alida, *v. Wattum* Corn. Alida, *Smits* Lapwing en *Waterborg* Fokkiena, Newc.

HARLINGEN, 3 Oct. Binnengekomen *de Boer* Johannes, *Duit* Frouw., *Mulder* Hiskea en *Mets* Verwachting, Noorw.; — 5 *Nieting* Cathar., Christiansand; *Ebes* Grietje en *Ploeg* Jacoba Christ., Memel; *Pothuis* Thea, Frederikstad.

TERMUNTERZIJL, 4 Oct. Binnengekomen 1 Oct., *Oostra* Magrietha Hillegiena, 2 *Legger* Geerdina, *Pekelder* Vrouw Elisabeth, 3 *Nieland* Trijntje, *Wilkens* Alberdina, *Janssen* de Twee Gebroeders, *Stamhuis* Maria Edina en *Buss* Maria, alle 8 v. Noorwegen.

Vertrokken 4 Oct., *Prins* de Jonge Barend, Hamburg.

DELFZIJL, 4 Oct. Binnengekomen 2 Oct., *Mulder* Vr. Klasiena, Norden, *Alberts* 3 Gebroeders, Hamburg; *Huisman* Aurora en *Kraak* Eensgezindheid, Bremen; — 3 *Scholtens* Mettina, Hamb.; — 4 *Modder* Stiena, Ditzum; *Spithorst* Lubbech., *Middel* Bouwina, *van Wattum* Hinderika, *van Bijssum* Geziena, *Mooi* Grietje Huisman en *Kraan* Vriendschap, Noorwegen.

Vertrokken 1 Oct., *Otten* Wilhelm. en 2 *Gurseky* Vr. Helena, Leer; *Speld* 4 Gebroeders, avont.; *Bos* Annette, Norden.

HONG KONG, 9 Aug. Het schip Banka, kapit. *Hoogeveen Heijmans*, van Macao, met 350 koelies naar Havana vertrokken, is wegens schade aldaar uit zee teruggekomen en door de koelies, nadat zij de equipage hadden aangevallen, doch te keer waren gegaan, verbrand, een groot gedeelte der Chinezen zijn daarbij omgekomen, en worden ook nog de kapitein, de tweede stuurman en de hofmeester vermist.

MAURITIUS, 8 Aug. Het schip Ambiorix, kapit. *de Ruiter*, van Rangoon naar Antw., alhier met schade binnengeloopen, is afgekeurd.

TORBAY, 2 Oct. Het schip Fennechiena, kapit. *Duit*, van Gothenb. naar Antw., is den 15 Sept. in het Kattegat gezonken, doch het volk gered en te Arendahl aangebragt.

Gepraaid 14 Sept., op 33° N.Br., 36° W.L., *Nepperus Tzn.* Mercurius, v. Akyab n. Middelburg. — Den 20 Sept., op 42° 50 N.Br., 31° W.L., *v. d. Meij* Henricus Gerardus, v. Akyab n. Amst.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

30 Sept. *de Groot*, Geertruida, v. Harl. n. Memel, m. pannen.
Garrels, Hendr. Christ., v. Riga n. de Noordzee, m. lijnk.
Hoekstra, Stad Stavoren, v. Livorno n. Koppenh., m. stukg.
1 Oct. *Douwes*, Argo, v. Riga n. Engeland, m. haver.
Bieze, Alida Hendr., v. Sunderl. n. Koppenh., m. steenk.
Bakker, Frouwina, v. Gron. n. de Oostzee, m. ballast.
de Groot, Cath. Geerd., v. Gron. n. de Oostzee, m. ballast.
Stuutvoet, Anneg. Harm., v. Newc. n. Stettin, m. soda.
Hazewinkel, Jonge Gerrit, v. Riga n. Gron., m. hennep.
Wilmink, Hermanna Wilm., v. Dantz. n. Amst., m. tarwe.
Boon, Arent. Roelfina, v. Riga n. de Maas, m. rogge.
de Visser, Vr. Ida, v. Memel n. Harl., m. hout.
2 —— *Korte*, Hendr. Margar., v. Antw. n. Koppenh., m. rijst.
Besseling, Elsina, v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
3 —— *Duin*, Jant. Frouw., v. Gothenb. n. de Oostzee, m. ballast.
Jonkhoff, de Hoop, v. Abbeville n. de Oostzee, m. ballast.
Colle, Jonge Pieter, v. Amst. n. Pernau, m. ballast.
Tap, Maria Beerta, v. Torrevieja n. de Oostzee, m. zout.
Brons, Ellegonda, v. Bergen n. Stettin, m. haring.
De wind den 30 Sept. Z.; den 1 Oct. Z.W., W.Z.W., Z.W.; den 2den Z.O., N.O.; den 3den N.O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

TEXEL 6 Oct., *Visser* Kroonpr. Louise, Petersb.
VLIE 4 Oct., *Lohman* Zeldenrust, Newc.; *Ploeg* Jacoba Christina, Memel; *Pluktje* Tetsia, Dantz.; *de Jong* Henderika, Noorw.
PLYMOUTH 3 Oct., *Hofstee* Wassenaar, v. Cardiff n. Manilla, met verlies van verschansingen en rusten.
Bij DOUVRES 3 Oct., *Borst* Teelkel. Hendr., v. Newc. n. Livorno.
LEITH 2 Oct., *Koning* Gesina, Petersb.
VALPARAISO 1 Aug., *v. d. Kolff* Julia, Rott.
SURINAME 1 Sept., *Franken* Janna Adriana, Amst.
KROONSTAD 26 Sept., *Botje* Gesina Alida, Amst.; — 27 *Jongman* Margar. Augusta, St. Davids; *Rozema* Jacob van Cleeff, Rott.; *Prins* Annegien en Jantje, Gron.; *Duintjer* Elsina, Koppenh.; *Scholtens* Lorely, Stokholm; *Das* Hermanna Das, Kiel.

Vertrokken.

VLIE 4 Oct., *Remmersen* Vr. Martha, Riga.
BORDEAUX 3 Oct., *Lovius* Trekvogel, Emden.
WOOSUNG 15 Julij, *Kramer* Christina, Whampoa.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 6 *October* 1856.
4 Nederl. ℔ 44 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 7 *October*.

TARWE.	GERST.	Zw. Voer 40 ℔ *f* 3,95
Oude 70 ℔ *f*	N.Winter 52 ℔ *f* 5,90	- - 42 - - 4,15
N.Oml.1856 68 - 11,50	- 54 - - 6,40	- - 44 - -
- - 70 - - 12,25	- 56 - - 6,80	BOONEN.
- - 72 - -	Zomer 54 - - 5,90	Paardeb. *f* 6,50, *f* 7,50
- Old. 66 - - 10,50	- 56 - - 6,40	
- - 68 - - 11,25	Knobbe 60 - - 7,20	Gr. Erwt. *f*
- - 70 - - 12,00	- 62 - - 7,60	Graauwe dito *f*
- - - -	HAVER.	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	N. Dikke 36 ℔ *f*	Old. Koolz. *f* 10, *f* 12, *f* 14
N. Inl. 62 ℔ *f* 7,40	- 38 - -	(a *f* 15
- 64 - - 8,00	- 40 - - 4,05	Oml. dito *f* 10, *f* 12, *f* 14
- 66 - - 8,60	- 42 - - 4,25	(*f* 15,50,75
Oude 66 - - 8,60	- 44 - - 4,45	N. Aveelz. *f*
BOEKWEIT.	- 46 - - 4,65	Zomerzaad *f* 9, *f* 10 *f* 11,75
N.Gr.Zd. 60 ℔ *f* 6,65	- 48 - - 4,85	G. Mosterdz. *f* 8 tot *f* 12,00
- - 62 - - 7,15	- 50 - - 5,05	Lijnzaad *f*
- - 64 - - 7,65	N.W. Voer 36 - - 3,50	Dederzaad *f* 8,75 tot *f* 9,25,
- Zw. - 60 - - 6,55	- - 38 - - 3,70	(50,75
- - 62 - - 7,05	- - 40 - - 3,90	Gr. Gort *f* 10,75 tot *f* 11
64 - - 7,55	N. Zw. - 36 - - 3,55	Parel dito
- 66 - -	- - 38 - - 3,80	Raapolie per vat *f* 48,50

Puike soorten van Tarwe bijna in een doen. Afwijkende soorten slap en iets lager traag afgaande. — Rogge en Boekweit met weinig handel in een doen. — Wintergerst ruim prijshoudend. Zomer minder begeerd. Knobbe wel zoo aangenaam. — Haver over 't geheel iets hooger verkocht. — Boonen slap en vooral in de afwijkende soorten bijna zonder handel. — Kool- en zomerzaad weinig in omgegaan. — Gort stil.

ROTTERDAM, 4 *Oct.* Tarwe: 156 ℔ N. Kleefsche *f* 440.
Van den 6den. Tarwe: Zeeuwsche genoegzaam ter markt en 25 ct. lager langzaam geplaatst. Roode prijsh. — Rogge: Zeeuws. flaauw als voren; buitenl. *f* 10 lager. — Boekweit, Gerst en Haver ruim prijsh. — Paarde- en Duiveboonen zonder prijsverandering goed te plaatsen. Bruine- en witte dito slap. — Erwten 25 ct. lager traag van de hand gegaan. — Koolzaad volkomen prijsh.

SCHIEDAM, 4 *October*. Moutwijn *f* 24,25; Jenever *f* 29,75; Amst. Proef *f* 31.

AMSTERDAM, 6 *Oct.* Hennep. Er werd gedaan in Riga Poolsche Rein *f* 65, dito Pas *f* 60, Petersb. *f* 68, Manilla *f* 82.

AMSTERDAM, 6 *Oct.* Tarwe zonder verandering: 127, 128 ℔ o. witb. Pools. *f* 530, *f* 535; 128 ℔ o. b. dito *f* 510; 127 ℔ j. b. dito *f* 480, *f* 483; 127 ℔ dito *f* 475; 126 ℔ dito *f* 475; 128 ℔ n. dito *f* 475; 129 ℔ n. Rijn *f* 445; 125 ℔ j. dito *f* 430; 133 ℔ Kubanka *f* 380, *f* 384. — Gedr. Rogge bij vorigen marktdag iets lager; in ongedr. buiten de veiling weinig omgegaan: 121 ℔ p. Amerik. *f* 290; 118, 119, 120 ℔ Arch. *f* 250, *f* 253, *f* 256; 120 ℔ dito *f* 257 bij gerijf; 118 ℔ Petersb. *f* 252 bij gerijf. — Winter-Gerst *f* 8 lager: 98 ℔ Vries. Winter *f* 203; buitenl. zonder handel. — Van Haver waren eenige partijtjes nieuw aan de markt van geringe kwal. en tot iets mindere prijzen verkocht: 90 a 95 ℔ het mud *f* 130 a *f* 135. — Boekweit prijshoudend met weinig omgang: 118 ℔ Amersfoorter *f* 282; 124 ℔ Holstein *f* 296.

Koolzaad op het najaar 1½ p. vl., op het voorjaar 1 p. vl. hooger: op 9 vat in Oct. 87 p. vl.; Nov. 87½ p. vl.; April 83 p. vl. — Lijnzaad prijsh.: 105 ℔ Arch. *f* 325; 104, 105 ℔ dito *f* 320. — Raapolie dadelijk en op levering merkelijk hooger: op 6/w. *f* 52; vlieg. *f* 50,50; Nov. *f* 50; Dec. *f* 49,75 a *f* 50; Mei 1857 *f* 46,50 a *f* 46,75. — Lijnolie dadelijk en op levering zeer willig: op 6/w. *f* 42,75; vlieg. *f* 41,50; Nov. *f* 40,50 a *f* 40,75 a *f* 40,50; Dec. *f* 38,75 a *f* 39. — Hennepolie op 6/w. *f* 46,25; vlieg. *f* 45. — Raapkoeken *f* 94 a *f* 98. — Lijnkoeken *f* 9,50 a *f* 14.

LONDEN, 3 *October*. Van vreemde tarwe is gedurende deze week vrij veel aangevoerd, doch van andere graansoorten en meel eene onbeduidende hoeveelheid. Inl. tarwe bedong heden iets meer dan l.l. Maandag; de omzet in vreemde bleef beperkt, ofschoon de vorige koersen zich ten volle souteneerden. Alle overige artikelen goed prijshoudend.
Van den 6den. Tarwe 1 a 2 sh. hooger, andere granen vaster.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 7 *October*. De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort *f* 43 a *f* 44; 2de soort *f* 41 a *f* 41½.

LEEUWARDEN, 3 *October*. De prijs der Boter was heden *f* 47,00.

AMSTERDAM, 6 *Oct.* De prijs der Boter was heden als volgt: Vriesche *f* 51 a *f* 53; Kuinder *f* 50 a *f* 52; Kamper *f* 51 a *f* 54; Deventer *f* 46 a *f* 49; Zwolsche *f* 48 a *f* 51.

LONDEN, 4 *Oct.* De aanvoer van Boter bedroeg: van Harlingen 7349 v., Havre 620, Ostende 520, Antwerpen 67, Rott. 1903, Hamburg 235, Emden 406, Leer 1758, Boulogne 10, Tonningen 100. Fijne kwal. Boter waagoed gevraagd. De noteringen zijn: beste Vriesche 114 a 116 sh., surplus 106 a 108 sh., 2de soort 92 a 94 sh., beste Hollands. 92 a 96 sh., Kamper en Zwolsche 106 a 112 sh., Bosscher 86 a 94 sh.; Groninger 94 a 96 sh., Emden en Leer 100 a 102 sh., Holst. en Kiels. 106 a 112 sh., Fransche 90 sh.
Van den 6den. Friesche Boter 116 sh., Groninger 92 sh.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 7 *Oct.* De aanvoer van vee was ruim, doch de handel flaauw, zoodat er veel onverkocht is gebleven; — schapen tamelijk ter markt, doch de verkoop niet willig; — de aanvoer en handel in varkens was groot, vooral in jonge soort, waarvan dan ook velen zijn verkocht, prijzen *f* 5 tot *f* 30.
— De aanvoer van paarden op de gisteren alhier gehouden markt was klein en de handel flaauw, voor de beste soort werd gevraagd *f* 280 en hooger; werkpaarden van *f* 90 tot *f* 180.

LEEUWARDEN, 3 *Oct.* De markt was heden goed voorzien, en de handel was voornamelijk in vette beesten flaauw; melk- en kalfkoeijen waren prijshoudend; ter markt 400 vette-, 300 melk- en kalve-, 80 vette kalvers, benevens 500 à 600 schapen, waarvan de prijzen niet williger waren, en 400 varkens, die goed vorigen koers opbragten.

LONDEN, 3 *Oct.* Het vee, dat zich weder ter markt bevond, was meerendeels het overschot van den vorigen Maandag en van zeer geringe kwal. De handel had niet veel te beteekenen en de laatste prijzen hebben zich met moeite staande gehouden.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 6 *October*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 62, 62⅛, 62; Dito Dito 3 pCt. 73¾, 74, 73⅞; Dito Dito 4 pCt. 92$\frac{1}{16}$, 93$\frac{1}{16}$, 92$\frac{1}{16}$; Maatsch. v. Weldadigh. 4½ pCt. 77. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 50⅜, 50¼. — SPANJE, Onb. Stukk. 1¼ pCt. 23⅝, 23¾, 23$\frac{11}{16}$; Dito 3 pCt. 42, 42⅛; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 37¾, 38⅛, 37¾; Coupons-Bewijzen 5$\frac{7}{16}$; Amortis. Schuld 6¼. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 43$\frac{9}{16}$, 43¾, 43⅝. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102¾, 103, 102¾; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. 102¼; Cert. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 91½, 91¼; Dito 4½ pCt. 92¾; Dito bij *Hope* 4 pCt. 84, 84⅛, 84; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 84, 84⅛, 84; Dito bij id., 5de Serie 4 pCt. 83¼. — POLEN, Cert. 4 pCt. 77¾.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73⅛, 73⅜, 73¼; Dito Natio n. 5 pCt. 74⅝, 75¼, 75⅛; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 38, 38¼, 38⅛; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 38, 38¼, 38⅜; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 83½, 84, 83¼; N. Weener Loten v. 250 fl. 1854 *f* 310; Pruiss. Dito *f* 203; Braz. 5 pCt. 97¾, 98⅛; Dito 1483 97½; Dito 1839 97¼; Dito 4½ pCt. 91¼; Mexik. 20⅞; Dito Onb. 20$\frac{13}{16}$, ⅞; Gren. 21$\frac{1}{16}$, ¼, 21; Dito Onb. 21$\frac{1}{16}$, ¼, 21; Uitg. 6$\frac{13}{16}$, $\frac{15}{16}$; Ecuador 14½; Dito Onb. 14, $\frac{1}{16}$; Venez. 32, ¼; Dito Onb. 32; Dito Uitg. 13$\frac{11}{16}$, ¾; Philad. H. N. 95¼; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie 93¼; Dito 6de Serie 94⅜, ⅝, ½.

Op de lager afkomende koersen van Londen en Parijs was heden onze fondsenmarkt over het algemeen zeer gedrukt. — Van Holl. was in Integralen en van vreemde effecten in Oostenr. de handel zeer levendig. — Voor Geld op Beleening is heden ½ pCt. hooger besteed.

Spaansche Cred. *f* 67, ½; Aand. Beijersche Spoorw. *f* 34; 7 pCts. Illinois Central 86, ½.

Koers van het Geld: Beleen. 5; Prolong. 4¼; Disc. 4¼ pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 62; Spaansche 1¼ pCt. 23$\frac{11}{16}$; Binnenl. 3 pCt. 37¾; Metall. 5 pCt. 73¼.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Bevallen van een' ZOON T. A. HIEKEMA, Echtgenoot van
A. S. LANTINGA.
SCHEEMDER-ZWAAG, Gem. *Scheemda*, 3 October 1856.

*** Heden beviel van eene DOCHTER A. C. WILKENS, geliefde Echtgenoot van
D. DE JONGE,
Commissionair.
GRONINGEN, 5 October 1856.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapen DOCHTER GRIETJE NIENHUIS, geliefde Echtgenoot van
J. WIARDI,
Verwer en Glazenmaker.
GRONINGEN, 5 October 1856.

*** Heden beviel, door Gods goedheid, voorspoedig van een' welgeschapen ZOON Vrouwe C. E. VAN DEN BERCH VAN HEEMSTEDE, geb. ROELANTS.

LEIDEN, 4 October 1856.

*** Bevallen van eene DOCHTER J. SCHOLTENS, geliefde Echtgenoot van

J. DE JONGE HOOGLAND.

GRONINGEN, 6 October 1856.

*** NIEKERK, 3 October 1856. Heden overleed, in den ouderdom van ruim een jaar, ons eenigst Zoontje ANDRIES.

G. A. OLTHOFF.
M. M. KRIJTHE.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, na langdurige ziekte, mijn dierbare Echtgenoot, HINDRIK JAKOBS BOELMANS, *Logementhouder in het Hoogehuis alhier*, in den ouderdom van ruim 65 jaren, na eene hoogst gelukkige echtvereeniging van ruim 30 jaren.

SLOCHTEREN, 3 October 1856.

E. KRANENBURG,
Wedw. H. J. BOELMANS.

Familie en Vrienden gelieven deze tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Ter *PROVINCIALE GRONINGER COURANTDRUKKERIJ* is te bekomen:

I. **VERSLAG der Centrale Afdeeling, betrekkelijk het Rapport der Staats-Commissie, voor eene verbetering en vereeniging der SCHEEPVAARTKANALEN in de Provincie Groningen**, uitgebragt in de zitting van de Staten dier Provincie, den 7den October 1856. Prijs 50 Cent.

II. **VERSLAG der Centrale Afdeeling, op het 2de Rapport der Staats-Commissie, betreffende de Grenzen van het WATERSCHAP HUNSINGO, en van het WATERSCHAP OLDAMBT en FIVELINGO.** Prijs 25 Cent.

LEESINRIGTING.

De ondergeteekende heeft het **vierde supplement** op den **CATALOGUS** zijner **LEESINRIGTING** uitgegeven, 't welk voor de abonnés gratis verkrijgbaar is.

Deze Leesinrigting telt thans ruim **3200** nommers, in **vier** verschillende **talen**.

Prijs van een abonnement *f* 1,50 per kwartaal.

GRONINGEN, 1 October 1856.

K. DE WAARD.

*** **G. T. N. SURINGAR**, Boekhandelaar te *Leeuwarden*, berigt hiermede, dat op hem, uit het fonds van de H.H. GEBROEDERS VAN CLEEF, is overgegaan de uitgave en verkoop van het

NIEUW
HOLLANDSCH-FRANSCH EN FRANSCH-HOLL.
WOORDENBOEK,

geschikt ten gebruike op de Scholen waar men beide talen onderwijst. **Derde uitgave**, op nieuw herzien, verbeterd en aanmerkelijk vermeerderd door ***J. M. CALISCH***, beëedigd Translateur en Onderwijzer te *Amsterdam*. Vervat in een deel van ongeveer 1260 Bladzijden in twee kolommen, op Velin papier en gebonden in netten, vergulden Band, à *f* 5—00.

En zullen dus van nu af alle aanvragen regtstreeks aan hem of aan zijne Correspondenten moeten zijn gerigt.

De zorg en kieschheid, waarmede deze uitgave is bewerkt geworden, hebben den roem van dit Woordenboek, aan den inhoud waarvan eene aanzienlijke uitbreiding is gegeven, zoodanig gevestigd, dat alle aanprijzing overbodig geacht mag worden.

*** Op heden verschijnt bij **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*:

Een vierde, goedkoope Druk van
DE OUDEJAARS-AVOND.
ERNSTIGE LEKTUUR
VOOR DE LAATSTE DAGEN DES JAARS;
door C. E. VAN KOETSVELD.

Met een zeer fraai Vignet in staal. Prijs ***f* 1,60.**
Gebonden in linnen Band met stempels - **1,90.**

De Uitgever meent aan een algemeen uitgedrukten wensch te hebben gehoor gegeven, door van dit met roem bekende Werkje eene min kostbare uitgave in bevalliger formaat in het licht te geven.

In weinige jaren werden *drie* aanzienlijke oplagen uitverkocht.

In bovenstaand formaat verscheen vroeger bij denzelfden Uitgever:

I. **SCHETSEN UIT DE PASTORIJ TE MASTLAND.** Ernst en Luim uit het leven van den Dorpsleeraar; *vijfde Druk*, met Vign., *f* 1,60; gebonden *f* 1,90.

II. **SNIPPERS VAN DE SCHRIJFTAFEL.** *Tweede Druk*, met vign., *f* 1,70; gebonden *f* 2,00.

III. **HET MENSCHELIJK LEVEN** in drie woorden; met Vign., *f* 1,60; gebonden *f* 2,00.

*** Bij de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA** is van de pers gekomen:

VROUWENLEVEN;
BEELDEN, GROEPEN EN TEEKENINGEN,
OTTILIE WILDERMUTH
NAGESCHETST
DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.

Met Vignet. **Prijs *f* 2.50.**

»Reeds lang, zegt de schrijfster in haar voorberigt, voordat ik ooit van eene *innere Mission* hoorde spreken, is de gedachte bij mij opgekomen, hoe wenschelijk en noodig het zijn zou, dat wij ook in Christenlanden apostels en predikers der tevredenheid hadden om aan de armen, hulpbehoevenden en in het algemeen aan alle door het lot stiefmoederlijk bedeelden de liefste zijden van hunnen toestand aan te wijzen en de oude waarheid, dat ieder de schepper van zijn eigen geluk is, in het licht des geloofs gelouterd en verhelderd voor te stellen."

Als eene bijdrage tot zulk eene zending der tevredenheid heeft de begaafde schrijfster een boekdeel in het licht gegeven, 't welk in onze taal onder bovenstaanden titel is nageschetst.

PUBLIEKE
VERKOOPING VAN BOEKEN.

Op DINGSDAG den 21sten October en volgende dagen, zal, door W. P. VAN STOCKUM, te *'s Gravenhage*, worden verkocht:

Eene **belangrijke verzameling BOEKEN**, in verschillende Vakken van WETENSCHAP en KUNST, waaronder de **beste** en **voornaamste Werken** over GODGELEERDHEID, GESCHIEDENIS, vooral des VADERLANDS en de OOST- en WEST-INDISCHE BEZITTINGEN; NATUURLIJKE HISTORIE, GENEES-, HEEL- en SCHEIKUNDE, REGTSGELEERDHEID, TAAL- en LETTERKUNDE en DICHTKUNST. — Voorts **ATLASSEN, LAND- en ZEEKAARTEN; MUZIJK, PRENTEN en PORTRETTEN; CHIRURGISCHE en PHYSISCHE INSTRUMENTEN**, en eindelijk eenige **ANTIEKE KERSIERADEN en GEWIJDE VOORWERPEN**, gevonden in de nabijheid der **Groote Kerk** te *'s Gravenhage*. — De CATALOGUS is op franko aanvrage verkrijgbaar.

*** **VOLKSBOEK, verzameling van raadgevingen en voorschriften uit den nieuweren tijd**, ten dienste van **stad en land.** Vrij naar het Hoogduitsch, door ***G. J. JACOBSON, Abz.***; met een Voorwoord van Dr. ***L. MULDER***, Hoogleeraar te *Deventer*. Gr. 12mo formaat, 390 bladz., compresse druk, prijs *f* 2—10. *Deventer*, **A. TER GUNNE.**

Onder bovenstaanden titel is thans een Werk in 't licht verschenen, dat wij als een opmerkelijk teeken des tijds beschouwen, daar het de strekking heeft *de armoede te verminderen en de nijverheid uit te breiden.* Wij meenen het daarom een boek *voor iedereen, voor rijk en arm* te mogen noemen, daar zeker ieder er iets tot zijn nut, voordeel of genoegen in vinden zal. In *Duitschland* wordt het bij *tienduizenden* verkocht, en is het reeds inderdaad een *Volksboek* geworden. De namen der bewerkers pleiten voor het degelijke en wetenschappelijke van den inhoud. De prijs is buitengewoon laag gesteld, ten einde het Werk ook onder het bereik der minder door de fortuin bedeelden te brengen, die er uit zullen leeren om zich voor weinig geld veel genot te verschaffen, en zich nieuwe middelen tot verdienste zien aangewezen.

THEOKRATIE en **GRONDWET; eene reeks van historisch-politische Voorlezingen**, door Dr. ***W. J. A. JONCKBLOET.*** Nieuwe uitgave.

De optreding van een *Theokratisch* (zoogenaamd *Groeniaansch*) Ministerie, maakt het voor ieder van het hoogste belang, den eigenlijken aard en strekking der Theokratische (Groeniaansche) rigting, ten opzigte der Grondwet, te kennen, ten einde te weten wat men hiervan te wachten heeft. Het is daarom, dat de Uitgever heeft toegegeven aan het veler-zijdsch aanzoek tot eene *nieuwe, goedkoope uitgave* van dit Werk, 'twelk bij zijne eerste verschijning de gunstigste ontvangst en de hoogste lof is ten deel gevallen. Ten einde het zoo algemeen mogelijk te verspreiden, is de prijs op slechts **90 cents** gesteld. Moge het dienen om een gezonden volksgeest aan te kweeken, en het heil des Lands te bevorderen!

*** De **VOOGDEN** van het ***ROODE*** of ***BURGER WEESHUIS*** herinneren, dat, ingevolge Publisatie van BURGEMEESTEREN, in dato den 15den Julij 1816, alle MANNELIJKE LEDEN van het HERVORMD KERKGENOOTSCHAP, wier Vaders het **REGT** op dit GESTICHT hebben, en verkiezen, dat REGT voor hunne, uit eenen in te ganen Echt geboren wordende KINDEREN te behouden, verpligt zijn, om, vóór het voltrekken van het Huwelijk, eene **RECOGNITIE** van **VIJFTIEN GULDENS** aan den BOEKHOUDER van het GESTICHT te voldoen; alsmede dat die MANNELIJKE LEDEN van het HERVORMD KERKGENOOTSCHAP, wier Vaders geen Regt op dit Gesticht hebben, en voor de Kinderen, welke hun geboren zullen worden, dit REGT begeeren te winnen, verpligt zullen zijn, zich hierover per REKEST bij BURGEMEESTER en WETHOUDEREN te adresseren, ten einde hun hetzelve worde verleend, onder voldoening van **ZESTIG GULDENS** voor diegenen, welke in deze Stad of derzelver Tafel geboren zijn; **VIJFENZEVENTIG GULDENS** voor hen, die buiten deze Stad en derzelver Tafel, doch in deze Provincie, en **HONDERD GULDENS** voor de zoodanigen, die elders buiten deze Provincie geboren zijn, zich hier ter Stede met der woon nederzetten, mits het verkregen regt door inwoning onderhoudende.

De overtuiging van het groote belang van dit **REGT** maakt het de ondergeteekenden ten pligt, ieder belanghebbende voor verzuim in dezen te waarschuwen.

Namens de Voogden van het Roode of Burger Weeshuis:

J. OOMKENS, J.ZOON,
Boekhoudend Voogd.

Allen, welke IETS te VORDEREN hebben van — of VERSCHULDIGD zijn aan den Boedel en Nalatenschap van wijlen den Heer Mr. **L. J. VOS**, in leven *Lid der Arrondissements-Regtbank te Appingedam*, worden verzocht daarvan **opgave** of **betaling** te doen vóór den 18den October 1856, ten Kantore van den Notaris Mr. A. MUNTINGHE CLEVERINGA, te *Appingedam*.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente **DELFZIJL** brengen door deze ter openbare kennis, dat op de **VEEMARKT** aldaar, welke invalt op **Donderdag den 16den dezer**, alle **BEDELARIJ**, benevens de **HAZARD-** en andere **SPELEN** om GELD of GELDSWAARDE, ten **strengste** zullen worden **geweerd.**

DELFZIJL, 6 October 1856.

Burgemeester en Wethouders voornd.:
J. V. C. WICHERS.
De Secretaris:
B. DIJK.

Groote Najaars-Houtveiling,

onder werkelijke Houtkoopers,

op ZATURDAG den 11den October 1856, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, van:

Eene groote partij **VUREN MAATS, OVERMAATS en GREENEN DANTZIGER en RIGASCHE BALKEN**, voorts **JUFFERS, KOLDERS, DEELEN**, ENZ. ENZ.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op VRIJDAG den 17den October 1856, des avonds te 6 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Sappemeer*, in Perceelen en in Massa, publiek te koop presenteren:

Eene **HEEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met TUIN, BOOMGAARD en het daarachter gelegen BOUW- en WEILAND, zamen groot 5 Bunders, 45 Roeden, 52 Ellen, staande en gelegen aan den publieken Rijweg te *Sappemeer*, met een aparten UITRID naar den publieken Weg; en 2 ZITPLAATSEN in de Hervormde Kerk te *Sappemeer*, in eigendom wordende bezeten door Mevrouw de Weduwe van den Heer ONNO OVING en Kinderen.

De omschrijving der Perceelen en de Voorwaarden van Verkoop liggen ter lezing ten Huize van Verkoop en ten Kantore van

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

*** De Notaris **M. P. WENNIGER**, te *Loppersum*, gedenkt, ten verzoeke van de Erfgenamen van GRIET DERKS BAKKER, Weduwe van UDE JANS BOL, op DONDERDAG den 23sten October 1856, des voormiddags te 11 uur, ten Huize S. T. HUIZENGA, te *Loppersum*, publiek te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, waarin 2 KAMERS, KEUKEN, KELDER, ACHTERHUIS, STALLING en verder GERIJF, met HEEM en TUIN, zijnde EIGEN GROND, groot 8 R., 50 E., aan de Hooge Straat te *Loppersum*.

II. De VASTE, ALTIJDDURENDE EN IN DE ZIJDLINIE VERERVENDE BEKLEMMING van 1 B. 62 R., 10 E. LAND, doende tot vaste huur *f* 15—00, gelegen te *Loppersum*.

III. Een HUIS, no. 63, met GROND en BLEEKVELDJE, op het Bolwerk bij *Appingedam*, doende tot grondpacht *f* 1—00, wordende bewoond door ALBERT SCHUURMAN.

IV. Een HUIS, no. 52, met deszelfs HEEM, op de Wierde bij *Appingedam*, doende tot tot grondpacht *f* 1—87½, wordende bewoond door WILLEM HOUWING.

V. Den EIGENDOM van 13 B., 40 R., 80 E. BEHUISD LAND, te *Holwierde*, bij KLAAS BARTELTS STAAL in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 125—00.

VI. Den EIGENDOM van plus minus 15 Bunders BEHUISD LAND, te *Holwierde*, bij JACOB JANS SMIT in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 114—00.

VII. Den EIGENDOM van 8 B., 96 R., 80 E. BEHUISD LAND, *BORGSTEDE* genaamd, te *Spijk*, bij KLAAS PIETERS BOS in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 80—00.

VIII. Den EIGENDOM van 4 B. LAND, te *Spijk*, bij RENGER KIMM en Vrouw in vaste beklemming in gebruik, huur *f* 36—00.

IX. Den EIGENDOM van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, te *Holwierde*, bij TJARK PIETERS HOUTMAN in gebruik, huur *f* 12—00.

X. Den EIGENDOM van 84 Roeden BEHUISD LAND, te *Holwierde*, bij de Weduwe JURRIEN JANS SMIT in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 12-00.

XI. Den EIGENDOM van ongeveer 38 B. BEHUISD LAND, te *Godlinze*, bij de Weduwe van BENE HINDRIKS PERDOK in vaste, altoosdurende beklemming in gebruik, huur *f* 320—00.

XII. Den EIGENDOM van 3/6 in 41 B., 9 R., 80 E. BEHUISD LAND, te *Nieuwen Klooster*, onder *Jukwert*, bij WILKO HILBRANDS EISENGA en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, deze 3/6 voor *f* 97—50 huur.

XIII. Den EIGENDOM van 4 B., 1 R., 60 E. LAND, te *Loppersum*, bij KORNELIS LUDDES NIENHUIS en Vrouw in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 36—00.

XIV. Den EIGENDOM van 3 B., 7 R., 30 E. LAND, te *Loppersum*, bij KORNELIS LUDDES NIENHUIS en Vrouw in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 36—00.

XV. Den EIGENDOM van plus minus 18 B. LAND, te *Wirdum*, bij de Weduwe van WILLEM HEIKES BAKKER in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 120—00.

XVI. Den EIGENDOM van plus minus 5 B. LAND, te *Tjamsweer*, bij ALBERT JANS DIJKEMA en Vrouw onder vaste beklemming in gebruik, huur *f* 20—00.

XVII. Den EIGENDOM van 3 B., 60 R., 70 E. LAND, te *Garrelsweer*, bij HINDRIK GERRITS HAAK en Vrouw in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 35—00.

XVIII. Den EIGENDOM van plus minus 15 B. LAND, gelegen te *Tjamsweer*, bij DERK BONTHUIS TICHELAAR onder vaste beklemming in gebruik, huur *f* 113—00.

XIX. Den EIGENDOM van 3 B., 69 R., 30 E. LAND, te *Enum*, bij TIES JANS WOLTHUIS en Vrouw in alle liniën vererverde beklemming in gebruik, huur *f* 40—00.

Voorwaarden en Stukken te zien bij den Notaris.

VERHURING EENER BOERENPLAATS.

In den aanstaanden Winter zal, voor den tijd van **5 of 6 achtereenvolgende jaren**, publiek in huur worden aangeboden: Eene nog te bouwen nieuwe **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met ongeveer 34 Bunders LAND, staande en gelegen aan de Klapstreek onder *Zuidbroek*; in eigendom toebehoorende aan S. ALLERSMA, Landbouwer aldaar, bij wien deze Goederen tot aan den 1sten November 1856 **uit de hand te huur** zijn.

J. H. VAN DE WEIJER,

Steendrukker, Kunst-Muzijkhandelaar, in de Oude Ebbingestraat,

heeft ontvangen: eene partij NIEUWE SPEELKAARTEN, volle spellen van 52 stuks met gekleurde Azen, à 15 Ct., per Dozijn *f* 1,50; gewone SPEELKAARTEN van 5 Ct. en hooger; SCHRIJFPAPIER, de Riem *f* 2,50 tot *f* 8,50; POSTPAPIER, de Riem *f* 2,50 tot *f* 7,00; gewone PENNEN, de Bos 10 Ct. tot *f* 1,00; STALEN PENNEN, het Gros 30 Ct. tot *f* 3,50; ROOD LAK, het Pond 50 Ct. tot *f* 5,50; POTLOODEN, het Dozijn 10 Ct. tot *f* 2,00; ENVELOPPES, het Pakje 10 Ct.; GRIFFELS, de 100 stuks 10 Ct., 15 Ct., 20 Ct.; Dikke GEKLEURDE GRIFFELS, 40 Ct. de 100 stuks; PENHOUDERS, 1 Ct. tot *f* 1,50; GELINIEERDE SCHRIFTEN of WERKBOEKEN, het Stuk 5 Ct.; GEKLEURDE KINDERPRENTEN, het Boek 15 Ct.; GEKLEURDE PRENTEBOEKJES, met en zonder Versjes, van 5 Ct. tot *f* 2,50; Ordinaire en Prachtige ALBUMS, van 35 Ct. tot *f* 8,00; VERFDOOZEN, van 15 Ct. tot *f* 20,00; REUKZEEP, 10 Ct. tot 75 Ct., en eene menigte TEEKEN- en SCHRIJFARTIKELEN, KINDER- en GEZELSCHAPSSPELLEN, ENZ.

Steenen Buizen,

van binnen **geglazuurd**, voor ROOK- en WATERLEIDING, van af **40** tot **8** Nederl. Duimen diameter, te bekomen bij

H. K. ONNES & Co.

FRIESCHE STOOMBOOT-REEDERIJ,

gevestigd te Harlingen.

DAGELIJKSCHE DIENST DER STOOMBOOT

FRIESLAND

TUSSCHEN

Amsterdam en Lemmer,

in verbinding met de **DILIGENCES** van VAN GEND en LOOS.

In **éénen dag** van **Rotterdam, Arnhem, Utrecht, Amsterdam enz.** naar **Lemmer, Sneek, Leeuwarden** en **Groningen**, en vice versa.

VERTREK der BOOT: ALLE DAGEN van *AMSTERDAM*, des voormiddags te 10½ uur, of wel DADELIJK na AANKOMST van den EERSTEN **SPOORTREIN** der RHIJN-SPOORWEGMAATSCHAPPIJ.

Te 3 uur van de *LEMMER*, of DADELIJK na AANKOMST der **DILIGENCE** van *GRONINGEN*, te 5 uur 's ochtends afrijdende.

Aan het STATION van den SPOORWEG staan **OMNIBUSSEN** der Heeren P. J. KOENS & Co. gereed, om de Reizigers onmiddellijk naar de STOOMBOOT te brengen.

De DIENST tusschen **Amsterdam en Harlingen** vindt als naar gewoonte plaats:

DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG, des ochtends te 7 uur, van *AMSTERDAM*.
WOENSDAG, VRIJDAG en ZONDAG, des ochtends te 8 uur, van *HARLINGEN*.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 20.

Behoort bij de Groninger Courant van 8 October 1856, no. 121.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL, DER PROVINCIALE STATEN EN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN.

STATEN GENERAAL.

In de zitting van de Tweede Kamer van l.l. Vrijdag zijn achtereenvolgens aangenomen de wets-ontwerpen tot het verleenen der hoedanigheid van Nederlander aan 10 personen onder welke de heer *J. ter Haar van Bingum* te Harkstede, gemeente Slochteren; dat tot onteigening van perceelen voor de verlenging van het kanaal van 's Gravenhage naar Scheveningen; dat tot inkoop en amortisatie van rentegevende nationale schuld, en dat tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1856 met *f* 200,000 (bijdrage voor den aanleg van een kanaal ter verbinding van de Drentsche hoofdvaart te Assen met de haven te Groningen). Dit laatste gaf aanleiding tot eene beraadslaging, waaraan de heeren *Thorbecke*, *van Bosse*, *Mackay*, *van der Veen*, *van Akerlaken*, *van Nispen van Sevenaer* en de minister van binnenlandsche zaken deel namen. Het eenig artikel van het wets-ontwerp en het voorstel van wet zelf werden met 32 tegen 21 stemmen aangenomen.

(*Tegen* de heeren: *Jespers*, *van Hoevell*, *Bots*, *ter Bruggen Hugenholtz*, *Storm*, *Beens*, *Meylinck*, *Heemskerk*, *van Akerlaken*, *van Bosse*, *Anemaet*, *Thorbecke*, *Luyben*, *van Nispen van Sevenaer*, *Meeussen*, *van der Linden*, *Dullert*, *van Eck*, *Hoynck van Papendrecht*, *Strens* en *Gevers Deijnoot*.)

Daar de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten Generaal eerstdaags het onderzoek van de ontwerpen van wet, uitmakende de staatsbegrooting voor den jare 1857, aanvangen, zoo verwacht men, dat de Kamer vooreerst niet dikwerf openbare zittingen zal houden.

Staten der provincie Groningen.

Zitting van Dingsdag den 7den October.

Aanwezig 38 leden. Afwezig de heeren: SMID, VAN ROIJEN' WIERDA, REINDERS, GROENMAN en ROEMELING.

Ter tafel worden gebragt:

1) Besluit van den commissaris des Konings, d.d. 6den October, houdende, dat mr. W. WOLTHERS de functiën van griffier der Staten zal waarnemen gedurende deze week, uit hoofde de griffier met verlof voor eene week afwezig is. — Voor notificatie aangenomen.

2) Missive van mr. A. J. VAN ROIJEN, d.d. 4den October, houdende kennisgeving, dat hij de benoeming aanneemt tot lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal. — De benoemde deelt mede, dat hij aan ged. staten kennis gegeven heeft dat hij de benoeming aanneemt, en dat die aanneming hem in gevolge de wet het lidmaatschap dezer vergadering doet verliezen. Eene bijna 20jarige deelneming aan de werkzaamheden der Provinciale Staten, onder het genot van eene in groote mate jegens hem betoonde welwillendheid, heeft hem het nemen van een besluit zeer moeijelijk gemaakt en nu de beslissing gevallen is, voldoet hij aan de inspraak van zijn hart als hij zijn dank betuigt voor de veelvuldige bewijzen van vriendschap en beveelt zich ook verder in aller belangstelling aan, terwijl hij verzekert, dat hij in de hooge betrekking nu door hem aanvaard steeds het gemeenschappelijk doel voor oogen zal houden, waarnaar allen als leden der Staten streefden, de bevordering van intellectuële ontwikkeling en de vermeerdering van materiëlen bloei en belangen van dit gewest. — Voor notificatie aangenomen.

3) Missive van den minister van binnenl. zaken, d.d. 22sten September, houdende dat het z. exc. voorkomt, dat in het kon. besluit van den 22sten Augustus de magtiging ligt opgesloten om ook over de indeeling der provincie in nieuwe waterschappen, in deze buitengewone vergadering te handelen. — Voor notificatie aangenomen.

4) Adressen betrekkelijk het rapport der staatscommissie omtrent de verbetering der scheepvaartkanalen in dit gewest van *a*) T. HOFFMAN, c. s. ingezetenen van Bierum, *b*) J. U. ZUIDERVEEN, c. s. ingezetenen van het arrondissement Winschoten en *c*) van den raad der gemeente Meeden; en omtrent de vereeniging der waterschappen Oldambt en Fivelingo van *a*) de directie van het Oostwolderzijlvest, *b*) F. H. TEN HAVE c. s. gecommitteerden van de landen onder Termunten, *c*) H. E. EDZES, c. s. ingezetenen van de schepperij onder Zuidbroek, *d*) H. H. BROUWER, c. s. ingelanden van de schepperij klein Termunten en *e*) J. J. GEERTSEMA, c. s. ingelanden der schepperij groot Termunten. — Besloten deze adressen niet te lezen en ze te voegen bij de stukken in behandeling, ter kennisneming van de leden der vergadering.

5) Bij monde van den heer VAN LOON wordt verslag uitgebragt van het onderzoek in de afdeelingen der beide rapporten der staatscommissie omtrent de verbetering der scheepvaartkanalen en de indeeling der provincie in waterschappen. — Ter visie gelegd, om aan de orde gesteld te worden in de volgende vergadering welke op Maandag over acht dagen zal worden gehouden.

Op voorstel van den heer SCHILTHUIS, namens de commissie voor de scheepvaartkanalen, wordt besloten dat ook het rapport nopens de nieuwe indeeling der provincie in waterschappen algemeen verkrijgbaar zal worden gesteld.

De in deze zitting uitgebragte verslagen zijn gedrukt en aan de leden rondgedeeld. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Verslag der centrale afdeeling betrekkelijk het rapport der staats-commissie over eene verbetering en vereeniging der scheepvaartkanalen in deze provincie.

De ontworpene en voor de welvaart van dit gewest zoo gewigtige plannen van kanaalverbetering werden met groote zorg en belangstelling in de afdeelingen behandeld. Die naauwgezette behandeling heeft onderscheidene opmerkingen en bedenkingen in het leven geroepen, die in meerdere of mindere mate afwijken van de inzigten der commissie.

Alvorens tot de behandeling der afzonderlijke ontwerpen over te gaan, werd in twee afdeelingen de vraag op den voorgrond gesteld: of men zich kon vereenigen met de *algemeene strekking* van het rapport? — In ééne afdeeling gaf de meerderheid hierop een bevestigend, — de minderheid een ontkennend antwoord; de laatste was van oordeel, dat sommige ontwerpen in het rapport opgenomen, b. v. de afsluiting van het Reitdiep, de vereeniging van het Hoornsche- en Hoendiep, enz., reeds door de vergadering waren aangenomen en derhalve niet tot de in behandeling zijnde plannen konden gerekend worden.

In de andere afdeeling heeft die vraag tot meer uitvoerige wisseling van denkbeelden aanleiding gegeven. Enkele leden meenden, dat de aangebodene plannen niet gezegd konden worden aan de behoefte te beantwoorden, daar onder anderen Westerwolde en het Oldambt geheel verstoken bleven van de ook voor die streken zoo noodzakelijke scheepvaartkanalen; een ander lid wees op de onstelselmatigheid der plannen; weder een ander op de moeijelijkheden die zouden ontstaan uit het niet regelen van den onderhoudspligt en het opruimen van onderscheidene verlaten. Bij meer leden echter woog de bedenking, dat de verwezenlijking der gezamenlijke verbeteringsplannen van scheepvaart- en afwateringskanalen de financiële krachten der provincie zouden te boven gaan. Andere leden vonden echter in het cijfer der kosten geen overwegend bezwaar, in aanmerking genomen de aanzienlijke voordeelen, tengevolge waarvan de productive krachten van dit gewest zoodanig zullen stijgen, dat de kosten de financiële krachten der provincie niet zullen te boven gaan. Ten slotte is in deze afdeeling de algemeene strekking van het rapport in omvraag gebragt en heeft zich de meerderheid der aanwezige leden daarvoor verklaard.

De centrale afdeeling vereenigt zich bij meerderheid van stemmen met de algemeene strekking.

Kanaal van Groningen naar Delfzijl.

De centrale afdeeling brengt, duidelijkshalve, de gemaakte opmerkingen onder twee rubrieken: *a*) *ten aanzien van den waterafvoer*; *b*) *uit het oogpunt der groote scheepvaart.*

Ad I^{um}. Het hoofdbeginsel der commissie — de overbrenging van het Winschoterpeil op het geprojecteerde scheepvaartkanaal — heeft tot uiteenloopende beschouwingen aanleiding gegeven. Door vele leden werd dit denkbeeld toegejuicht in het belang van den waterafvoer van het Winschoter- en het Hoornsche diep. Juist dán, wanneer deze wateren daaraan de meeste behoefte hebben, wordt de thans bestaande afwatering langs het Reitdiep belemmerd. Andere leden daarentegen zijn van oordeel, dat de ontheffing van dit water, bij de voorgenomene afsluiting van het Reitdiep, onnoodig is, omdat het dan een voldoend afstroomingsvermogen zal erlangen voor die gronden, welke op hetzelve uitwateren.

In al de afdeelingen vond het plan meerderen of minderen tegenstand wegens deszelfs verband met de indeeling der waterschappen en den waterafvoer langs het Damsterdiep. Het voegen der landen benoorden het geprojecteerd scheepvaart kanaal bij het waterschap Hunsingo en de daarmede in verband staande peilsverlaging van het Damsterdiep, werd bestreden door de bedenking, dat die landen daardoor in een zeer ongunstigen toestand zouden worden gebragt. Dit bezwaar werd in eene afdeeling vrij algemeen gedeeld, zelfs door leden die voorstanders waren van het geprojecteerd scheepvaartkanaal, en algemeen het verlangen uitgedrukt, om op kosten der provincie de noodige voorzieningen te nemen ter wegruiming der gevreesde nadeelen. In eene andere afdeeling achtte men dit nadeel te voorkomen, hetzij door het leggen eener sluis die den al te grooten waterafvoer van Hunsingo tijdelijk zou kunnen ophouden, hetzij door aan de sluis te Delfzijl meer ruimte te geven.

In twee afdeelingen werd de vrees geopperd, dat het vermogen der sluis van het scheepvaart-kanaal de afstrooming door de sluis van het Damsterdiep zou belemmeren, daar de eerste 1.75 el lager dan de andere zal afstroomen, welk bezwaar weersproken werd met de opmerking, dat er eene afscheiding was aangenomen en de buitengeul groot genoeg zou zijn om al het water van beide te bevatten.

Deze verschillende beschouwingen hebben eindelijk tot het resultaat geleid, dat in twee afdeelingen met eene groote meerderheid is aangenomen: de overbrenging van het Winschoterpeil op het nieuwe scheepvaartkanaal, terwijl in eene derde de meerderheid zich er tegen heeft verklaard.

Ad II^{um}. Ook als scheepvaartkanaal heeft dit ontwerp een punt van ernstige overweging uitgemaakt.

Eene hoofdbedenking in eene der afdeelingen, die echter niet door de meerderheid werd gedeeld, betrof de voorgestelde diepte van 4.50 el beneden W. P., eene diepte voldoende voor schepen met gedroogde granen beladen, maar daarvoor was ook het Reitdiep voldoende.

Stelde men zich daarentegen de vaart van schepen met andere goederen, en zelfs van zeestoombooten, voor, dan zou het kanaal eene diepte van 5,50 el moeten bezitten. Uit dien hoofde achtte een lid eene mindere diepte van 75 duim voor de tegenwoordige behoefte voldoende, of wel, indien men de Oost-Indische vaart op het oog had, eene meerdere diepte van 1 el noodzakelijk.

Tegen deze beschouwingen werd aangevoerd, dat men vooral het oog had op schepen van de Zwarte- en Witte zee en van Amerika, terwijl de vaart langs het Reitdiep door den toestand van het Friesche gat mindere aanbeveling verdiende.

Nog werd de vraag geopperd, of men wel altijd bij magte is het water op peil te houden en dus aan de vaart de voorgestelde diepte kan verzekeren; een bezwaar waaraan, volgens sommigen, zou kunnen worden te gemoet gekomen door het binnenlaten van het vloedwater.

Ten aanzien van de voorgestelde rigting waren de gevoelens verdeeld en werden daarin wijzigingen voorgesteld.

Voorts werd nog in eene afdeeling de vrees geuit voor doorkwelling; in eene andere werd met groote meerderheid aangenomen om in plaats van ééne, twee sluizen in het Slochterdiep aan te nemen en wenschten sommigen meerdere breedte aan de bermen en bermslooten te geven.

Hierna gaat de centrale commissie over tot de kwestie der geraamde kosten.

In al de afdeelingen is door enkele of meer leden dat cijfer als te laag aangegeven beschouwd. Naar aanleiding hiervan, is in eene afdeeling de wensch ontstaan dat, met terzijdestelling van het geprojecteerde scheepvaartkanaal, zoude worden aangenomen de bevaarbaarmaking van het Damsterdiep voor groote zeeschepen, door verbreeding, verdieping en afsnijding, zonder overbrenging van het Winschoterpeil op hetzelve. In de beide andere afdeelingen is uitsluitend het geprojecteerde kanaal behandeld en vrij algemeen goedgekeurd.

De centrale afdeeling drukt haar leedwezen uit, dat in deze meest gewigtige zaak eene gewenschte overeenstemming van denkbeelden en inzigten ontbrak. Drie leden vereenigden zich met het ontwerp der staatscommissie en achtten dat der verbetering van het Damsterdiep niet verkieslijk, èn om de meerdere kosten van ruim zeven ton meer dan de aanleg van een geheel nieuw kanaal, èn om de bovengenoemde voordeelen van de afstrooming van het Winschoter water langs het nieuwe kanaal, èn omdat door de verwezenlijking van het plan der commissie, eene der hoofdbedenkingen tegen de afsluiting van het Reitdiep hare kracht zou verliezen, de vrees namelijk, dat het water langs het Winschoter en Hoornsche diep afkomende en in het Reitdiep zich ontlastende, den boezem van dit afgesloten Reitdiep te spoedig zoodanig zou vullen, dat daardoor de afwatering van het Hunsingo- en Westerkwartier te zeer zou worden benadeeld.

Tegen dit gevoelen van drie leden der centrale afdeeling, stond dat der drie andere leden lijnregt over. Naar hunne meening, was het cijfer der kosten van het nieuwe scheepvaartkanaal te laag geraamd, zoodat het genoemde verschil van meer dan 7 ton bij de uitkomst niet zou blijken te bestaan.

Het financiëel bezwaar, dat de verbetering van het Damsterdiep in den weg stond, was derhalve naar hunne meening slechts denkbeeldig, en al ware dit ook niet het geval, ook dan zelfs had men niet uit het oog te verliezen, dat een bedijkt kanaal weinig gelegenheid aanbiedt tot de vestiging der fabrijkmatige nijverheid langs hetzelve; en dat bij de verbetering van het Damsterdiep daarentegen eene bevolkte streek aanzienlijk werd gebaat en er alle gelegenheid bestond tot verdere uitbreiding, vooral met het oog op eene te verwachten stoomvaart. Eindelijk werd ook daarom aan de verbetering van het Damsterdiep de voorkeur gegeven, omdat dan geene scheiding van waterschappen behoefde plaats te hebben.

Daar alzoo de stemmen hebben gestaakt, had de voorzitter de beslissing en is dien ten gevolge het besluit der centrale afdeeling om, met afwijking en terzijdestelling van het plan der daarstelling van een nieuw scheepvaartkanaal, over te gaan tot de verbetering van het Damsterdiep door verbreeding, afsnijding der meest noodzakelijke bogten en verdieping, met gelijke capaciteit als het geprojecteerde scheepvaartkanaal, p.l. van 4.50 el beneden het aan te nemen peil.

Afsluiting van het Reitdiep.

De centrale commissie merkt op, dat het aan de vergadering bekend is, dat volgens het plan der staatscommissie de afsluitingsdijk en de sluizen zullen gelegd worden bij de Zoutkamp.

Wordt hierdoor tevens het vooruitzigt geopend op de toekomstige vermeerdering van gronden, aan de verwezenlijking van dit denkbeeld paart zich ook de vrees dat de buitengeul, ten gevolge dezer afsluiting, zoodanig zal verlanden dat hierdoor aan de afwatering der binnen gelegen landen schade zal worden toegebragt. Dit bezwaar, hoewel door de staatscommissie onwaarschijnlijk geacht, is dan ook in eene der afdeelingen geopperd. Vooral de toestand van het Westerkwartier zou, bijaldien dit verschijnsel zich voordeed, nog bedenkelijker zijn dan die van Hunsingo, waar men altijd nog naar de Eems een uitweg voor het water zoude kunnen vinden, en ofschoon men wel niet met eenige *zekerheid* kan voorspellen, dat de geprojecteerde afsluiting werkelijk tot verlanding der geul zal aanleiding geven, toch acht men de mogelijkheid als eene meer dan voldoende reden, om zich bezwaard te gevoelen. Hoe schoon dus ook de voorspiegeling eener toekomstige inpoldering moge zijn, toch vreest men, dat ze te duur gekocht zoude worden.

Daarentegen werd de geprojecteerde afsluiting door andere leden verdedigd, welke o. a. opmerkten, dat het verlanden der geul in allen gevalle door het uitbaggeren met eenig stoomwerktuig zou kunnen worden voorgekomen.

Al deze beschouwingen gaven in deze afdeeling aanleiding tot de vraag: of het plan tot gedeeltelijke inpoldering der Lauwerzee, bij besluit der staten van den 20sten Nov. 1854 aangehouden, niet weder zou kunnen worden opgevat en verwezenlijkt, in welk geval de behandeling van het tegenwoordig ontwerp zoude dienen te worden verdaagd. De meerderheid was van gevoelen, dat men zich deswege moest vervoegen tot den minister van binnenl. zaken. Vervolgens is de afsluiting van het Reitdiep in deze afdeeling door de meerderheid aangenomen.

In eene andere afdeeling liepen mede de gevoelens over de plaats van afsluiting uiteen, daar sommige leden dezelve op andere plaatsen wenschten te zien dan bij de Zoutkamp, en bij voorkeur bij Wetsinge. Intusschen verklaarde de meerderheid zich voor de voorgedragene afsluiting der commissie, even als in de derde afdeeling.

De centrale afdeeling acht het wenschelijk en adviseert, dat de afsluiting van het Reitdiep plaats hebbe bij de Zoutkamp, bijlangs de grenzen van Friesland.

Terwijl zij zich overigens met dit ontwerp der commissie vereenigt, vindt de meerderheid zich tevens gedrongen, als hare zienswijze uit te spreken, dat, bijaldien het water van het Winschoter- en Hoornschediep, bij het ter zijde stellen van het nieuwe scheepvaartkanaal, voortaan alleen op het Reitdiep zich blijft ontlasten, zulks op den waterafvoer langs het alsdan afgesloten Reitdiep geen nadeeligen invloed zal uitoefenen.

Kanaal van Groningen tot het Boven-Wildervankster Verlaat, de Pekela, het Winschoterdiep enz.

In eene afdeeling was men ten aanzien van de voorgestelde opheffing van sommige verlaten algemeen van gevoelen, dat de eigenaren derzelve inkomstig zullen belast blijven met het onderhoud der kanalen, voor zooverre zij daartoe thans zijn gehouden, maar daarentegen ook zullen blijven in het genot der watertollen, welke thans worden geheven. Dit laatste gevoelen werd ook in eene andere afdeeling gedeeld en de centrale afdeeling vereenigt zich volkomen met deze beschouwingen, waartoe zij ten slotte adviseert.

Nog werd in twee afdeelingen de bedenking gemaakt, of het Renselverlaat wel voor dadelijke opruiming vatbaar is, omdat hetzelve het water uit de Pekela schut, hetwelk een lager peil aanneemt. Daarom is daar voorgesteld, om gezegd verlaat voorloopig te blijven behouden, met welk verlangen de centrale afdeeling zich vereenigt, terwijl zij tevens, in overeenstemming met de afdeelingen, hare goedkeurende stem aan dit ontwerp kan geven.

Kanaal van Groningen tot aan het bovenste verlaat in de Wildervank.

De voorgestelde verkleining van het Wildervankster verlaat vond in ééne afdeeling bezwaar. Ook de centrale afdeeling adviseert dat dit verlaat op de tegenwoordige lengte blijve behouden.

De door de commissie voorgestelde verdieping van het Westerdiep, voor provinciale rekening, werd door sommige leden nog al aan bezwaar onderhevig geacht, doch door anderen verdedigd.

De meerderheid der centrale afdeeling stemt volkomen in met de zienswijze, dat noch de Zuidwending, noch de Molenwijk, beide wateren die niet onder de hoofdkanalen zijn te rangschikken, op kosten der provincie dienen verbeterd te worden, weshalve zij adviseert, dat daartoe niet worde overgegaan.

Het Westerdiep daarentegen verdient als *hoofdkanaal* de voorgestelde verbetering; eene verbetering, die uit een financiëel oogpunt de voorkeur verdient boven de verdieping en vernieuwing van het beneden Veendammer verlaat.

Wat een gedaan voorstel betreft om de verwijding der bruggen op kosten der gemeente te doen, is de centrale afdeeling van oordeel, dat men moeijelijk een vast beginsel hieromtrent kan aannemen, daar er veel afhangt van het eigendomsregt op zoodanige bruggen en van den oorspronkelijken aanleg en bestemming derzelve.

Onder de opgegeven wijzigingen adviseert de centrale afdeeling tot de goedkeuring van dit ontwerp.

Kanaal langs de Zuidwending.

De centrale afdeeling deelt het gevoelen der drie afdeelingen, dat de kostbaarheid de daarstelling van dit verbindingskanaal onraadzaam doet zijn, en adviseert derhalve in den geest der staats-commissie.

Kanaal van de Pekela tot naar de Statenzijl.

Bij de behandeling van dit ontwerp is in twee afdeelingen de toestand van het hoofddiep der gemeente Nieuwe Pekela ter sprake gebragt. In de eene was echter het gevoelen der meerderheid, dat de scheepsbouw, welke in die gemeente slechts op twee werven werd uitgeoefend, de aanwending van zeer hooge kosten van verbetering niet noodzakelijk maakt. In eene andere afdeeling daarentegen verlangde men eenige tegemoetkoming aan de ingebragte bezwaren.

De centrale afdeeling acht het billijk, dat er voor provinciale rekening zoodanige voorzieningen aan de verlaten worden genomen, dat althans het veroorzaakte nadeel daardoor wordt weggenomen, waartoe zij dan ook adviseert te besluiten.

Onder opmerking nog dat het Bultster verlaat de wijdte van 8 el in plaats van 6.50 el zal moeten hebben, adviseert zij de voordragt aldus gewijzigd aan te nemen.

Winschoterdiep.

Op deze voordragt zijn geene aanmerkingen gemaakt, weshalve de centrale afdeeling dienovereenkomstig adviseert.

Verbindingskanaal tusschen het Damsterdiep en het Reitdiep.

Dit ontwerp heeft vooral in eene afdeeling de aandacht getrokken ten aanzien van de bezwarende voorwaarden, door het departement van oorlog verbonden aan de daarstelling van het verbindingskanaal door de stadsgrachten. Een nader onderzoek had echter eenige hoop doen ontstaan op opheffing daarvan, weshalve in bedenking werd gegeven, om deswege zich nader te wenden tot genoemd departement, waarmede de centrale afdeeling zich vereenigt.

Nog werd in die afdeeling voorgesteld, de vervanging der kleine spilsluis door eene nieuwe sluis onmiddelijk bij de Kranenpoort, met welk plan de meerderheid der centrale afdeeling zich niet kon vereenigen.

Overigens was men in de drie afdeelingen gunstig voor dit ontwerp gestemd, waarmede ook de centrale afdeeling zich vereenigt.

Verbetering van het Hoendiep.

Al de afdeelingen zijn eenparig *voor* de aanneming van dit

ontwerp; de centrale afdeeling voegt zich daarbij, die het tevens billijk acht, dat deze graving op kosten der provincie plaats heeft, tot eene verdieping van 1,80 el.

Vereeniging van het Hoendiep met de stadsgracht en het Hoornsche diep.

Dit ontwerp heeft algemeen bijval gevonden, zoodat overeenkomstig de voordragt wordt geadviseerd.

Vereeniging van het Boterdiep met het Schuitendiep of de Steentilpoortengracht.

Tegen deze voordragt zijn geene bedenkingen ingebragt; de centrale afdeeling heeft ze evenmin, doch wijst alleen op de noodzakelijkheid van het leggen eener sluis, wanneer geene vereeniging met het waterschap Hunsingo tot stand komt, waartoe zij in dat geval adviseert.

Verbetering van het Boterdiep.

Al de afdeelingen, zoowel als de centrale vergadering, vereenigen zich met deze voordragt en eene gedeeltelijke vergoeding aan het waterschap Hnnsingo, voor zooverre door de graving van wege dit waterschap het Boterdiep als scheepvaartkanaal wordt gebaat.

Tijd voor de uitvoering der werken.

In eene afdeeling is eene wijziging voorgesteld, wier doelmatigheid door de centrale afdeeling wordt gedeeld. Zij stelt derhalve voor de uitvoering der werken in de volgende orde te doen plaats hebben:

a. Het 1ste en 2de jaar:

De verbetering van het Winschoterdiep, van af Zuidbroek tot aan het Renselverlaat, benevens de daarstelling van het nieuwe Bultsterverlaat.

De daarstelling van het verbindingskanaal en de vereeniging van het Hoendiep met de stadsgracht.

b. Het 2de en 3de jaar:

De verbetering van het Winschoterdiep van Groningen tot het bovenstaande verlaat in de Wildervank.

De verbetering en verdieping van het Hoendiep.

c. Het 3de en 4de jaar:

Het kanaal van Groningen naar Delfzijl.

d. Het 4de en 5de jaar:

De afsluiting van het Reitdiep, met het gedeelte werk van het verbindingskanaal, dat onraadzaam was vóór de afsluiting van het Reitdiep tot stand te brengen.

e. Het 6de jaar:

De verbetering van den waterweg van de Pekela naar de Statenzijl.

Verdeeling der kosten.

Ten aanzien van het vinden der kosten geeft de centrale afdeeling in bedenking, om het te verwachten rijkssubsidie te stellen op *f* 1,200,000, in plaats van *f* 1,000,000, en de kosten der provincie te brengen van *f* 600,000 op *f* 650,000. Dit meerder bedrag van *f* 250,000 zal benoodigd zijn, hetzij voor de verbetering van het Damsterdiep, hetzij voor de daarstelling van de afwateringssluis op kosten der provincie in het ontworpen waterschap Fivelingo en Oldambt, terwijl bij de niet-vereeniging met Hunsingo er eene sluis tot scheiding in het Boterdiep dient gelegd te worden.

Voorts vereenigt zich de centrale afdeeling met het verlangen in ééne afdeeling geopenbaard, dat bij de aanvrage aan de regering der stad Groningen, om eene bijdrage van *f* 300,000, zal worden voorgesteld, die bijdrage te verstrekken in zes jaren tijds, ieder jaar *f* 50,000.

De ontbrekende sommen van ongeveer *f* 200,000 zouden worden aangevuld door subsidiën van gemeenten, corporatiën en partikulieren, die bij de uitvoering der voorgedragen werken bijzonder belang hebben.

Daar het wenschelijk wordt geacht reeds dadelijk eene raming te doen, heeft de centrale afdeeling na rijpe overweging de navolgende tweeledige begrooting gemaakt.

a) Bijaldien het advies der centrale afdeeling ten aanzien van de verbetering van het Damsterdiep als scheepvaartkanaal wordt gevolgd:

Hoogezand	*f* 40,000.
Sappemeer	- 25,000.
Veendam	- 25,000.
Wildervank	- 22,000.
Oude Pekela	- 40,000.
Winschoten	- 5,000.
Het waterschap waaronder het Damsterdiep behoort	- 20,000.
Appingedam	- 10,000.
Delfzijl	- 5,000.
Loppersum	- 5,000.
Ten Boer	- 3,000.
	f 200,000.

b) Bijaldien het nieuw scheepvaartkanaal wordt aangenomen, overeenkomstig het voorstel der staats-commissie:

Hoogezand	*f* 50,000.
Sappemeer	- 35,000.
Veendam	- 30,000.
Wildervank	- 30,000.
Oude Pekela	- 50,000.
Winschoten	- 5,000.
	f 200,000.

onverminderd de bijdragen, welke van de zijde van belanghebbenden tot de uitvoering dezer werken mogten worden verkregen.

Deze begrootingen aan de goedkeuring der vergadering onderwerpende, adviseert zij tot de uitvoering van het geheel der verschillende ontwerpen voor provinciale rekening te besluiten, onder genot van een rijks subsidie van *f* 1,200,000 en van *f* 400.000 uit de Ommelander kas, alsmede van *f* 500.000 subsidie van de gemeente Groningen en andere gemeenten en corporatiën, hier boven vermeld, met daarenboven de bijdrage der Ingelanden voor den afsluitingsdijk.

Aan het einde van haar verslag resumeert de commissie de boven reeds bij ieder ontwerp afzonderlijk opgegevene besluiten tot wier aanneming zij adviseert.

Verder adviseert zij om, bijaldien de vergadering zich niet met alle de voorgestelde plannen mogt kunnen vereenigen, de genomen besluiten op de onderscheidene deelen te renvoijeren aan de centrale afdeeling, ten einde deze de vergadering advisere, of in de door de vergadering vastgestelde werken een systematisch geheel is gebleven en alzoo dat aangenomen door de vergadering al of niet in zijn geheel dient te worden vastgesteld; — en eindelijk, ingeval van aanneming, aan Ged. Staten de zorg op te dragen, om bij de Hooge Regering aanzoek te doen tot het bekomen van één rijks subsidie ad *f* 1,200.000, en van *f* 400.000 uit de Ommelanderkas, en het mede daarheen te leiden, dat ook door de gemeenten, corporatiën en partikulieren de vastgestelde en andere bijdragen worden verstrekt, om daarna, wanneer de vereischte toezegging van dit een en ander zal zijn bekomen, de begrooting van kosten door den hoofd ingenieur te doen opmaken; zullende, in geval deze begrooting de geraamde kosten der gezamenlijke ontwerpen meer dan 10 pCt. mogt te boven gaan, de zaak in nadere overweging worden genomen; terwijl in het tegenovergestelde geval aan Ged. Staten wordt opgedragen, om in het algemeen de voorbereidende maatregelen te beramen en vast te stellen, welke tot de uitvoering dezer werken noodig zullen worden bevonden.

Verslag der centrale afdeeling, op het 2de rapport der staats-commissie, betreffende de grenzen van het waterschap Hunsingo en van het waterschap Oldambt en Fivelingo.

De centrale afdeeling kan niet anders dan slechts eene onvolledige mededeeling doen van de behandeling van dit rapport in de afdeelingen, terwijl zij daarenboven bij het gering aantal leden, dat werkelijk aan de beraadslaging heeft deelgenomen, niet kan gezegd worden de uitdrukking te bevatten van de verschillende meeningen der vergadering.

Immers, in eene afdeeling werd met algemeene stemmen besloten, dat op deze voordragt der commissie vooraf de betrokkene waterschapsbesturen moesten worden gehoord, en bleef dus het rapport buiten behandeling. In eene andere afdeeling was men algemeen van gevoelen, dat *na* den afloop der behandeling het rapport aan de respectieve besturen diende te worden verzonden.

In eene derde afdeeling daarentegen was men algemeen van gevoelen, dat de beslissing over de vereeniging en verbetering der scheepvaartkanalen moest voorafgaan aan het nemen van een besluit betrekkelijk de indeeling der waterschappen. Het bleek echter uit de latere stemming, dat de helft der aanwezige leden zwarigheid maakte, een gevestigd gevoelen te openbaren.

Overgaande tot de mededeeling der gevoelens van de afdeelingen betreffende den inhoud van het rapport, merkt de centrale afdeeling op, dat eerst is behandeld de voorgestelde vereeniging van het tegenwoordige waterschap Hunsingo met de gronden, gelegen noordwestelijk van het geprojecteerde scheepvaartkanaal van Groningen naar Delfzijl.

In de eene afdeeling deelden sommige leden de bezwaren, welke van onderscheidene zijden tegen deze vereeniging waren ingekomen, beducht voor den overlast van water voor gemelde landen; bij andere leden wogen deze bezwaren minder, ofschoon zij evenmin eene vereeniging als nuttig en noodig voor het waterschap Hunsingo achtten en ook niet wenschelijk, omdat zulks, bij den bestaanden geest van oppositie tegen de jeugdige inrigting, als een nieuwen grond van bezwaar zou worden gebezigd.

De voorgedragen indeeling werd vrij algemeen afgekeurd, terwijl in de andere afdeeling de helft der leden zich vóór de vereeniging verklaarde en de andere helft hare stem voorbehield.

Vervolgens werd in de beide afdeelingen in behandeling genomen de vereeniging van gronden, in het rapport aangeduid, tot een waterschap, onder den naam van het waterschap Oldambt en Fivelingo.

In de eene afdeeling is hieromtrent het bezwaar gemaakt, dat men, bij het gemis eener algemeene waterpassing, te weinig acht heeft geslagen op de lokale toestanden, zoodat men de vrees koestert, dat de lage landen de waterkom zullen worden der hooger liggende gronden, welk bezwaar door anderen niet werd gedeeld.

De meerderheid der afdeeling heeft zich vervolgens vóór deze vereeniging verklaard, even als in de andere afdeeling, die echter bij de eindbehandeling op verre na niet voltallig was.

De voorgestelde verdeeling van de schulden, eigendommen, enz., is in eene afdeeling bestreden uit het oogpunt der onregtvaardigheid, die in deze wijze van boedelverdeeling zoude zijn gelegen.

De centrale afdeeling, overtuigd van het gewigt dezer aangelegenheid en daarom huiverig, om tot een overhaast en welligt ondoordacht besluit mede te werken, acht het, zoowel in het algemeen belang der betrokken waterschapsbesturen als in dat van de vergadering, dat vooralsnog het rapport der staatscommissie buiten behandeling blijft.

Bij het gemis eener voldoende waterpassing en tevens bij de onbekendheid met de lokale toestanden en behoeften, is een volledig onderzoek en het inwinnen van het oordeel der betrokken waterschapsbesturen, even noodig als billijk en regtmatig.

Zonder derhalve in het onderzoek der zaak zelve te treden, geeft de centrale afdeeling, hoewel niet geheel eenstemmig, aan de vergadering in overweging om te besluiten:

1) Voor het geval dat de vergadering zich niet vereenigt met de verbetering van het Damsterdiep, het rapport der staats commissie betrekkelijk de indeeling niet worde in behandeling genomen, maar verzonden aan de betrokken waterschapsbesturen, ten einde, des goedvindende, hun gevoelen aan de vergadering mede te deelen, mits binnen acht weken.

2) Om, voor het geval een tegenovergesteld besluit wordt genomen en derhalve het geprojecteerd scheepvaartskanaal der staats-commissie wordt aangenomen, de verzending aan de respectieve waterschapsbesturen niet te doen plaats hebben, maar het rapport over de indeeling der waterschappen te renvoijeren aan de staats-commissie, ten einde hetzelve in nadere overweging te nemen, met opdragt eindelijk aan heeren gedeputeerde staten, om in het een of het ander geval het vereischte gevolg en uitvoering aan het besluit der vergadering te geven.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Maandag den 6den October.

Aanwezig: de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, VAN ITTERSUM, ROELFSEMA, DOORNBOSCH., V. HOUTEN, ONNES, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, DOMMERING, WICHERS, DE LA FAILLE en V. IMHOFF.

De heer MULLER heeft kennis gegeven, dat hij wegens ongesteldheid verhinderd was de vergadering bij te wonen.

Ter behandeling wordt genomen:

1) *Missive van den minister van oorlog, d.d. 22sten Sept., betreffende het onderhoud der kazernes.* Z. exc. geeft hierin te kennen, dat hij niet kan instemmen met het gevoelen van den raad alsof het souverein besluit van den 26sten Junij 1814 (waarbij de kazernering der troepen wordt opgedragen aan de gemeentebesturen) zou zijn vervallen door art. 212 der grondwet van 1815; — dat de raad zelf reeds blijkens eene uitdrukking in zijne missive aan hem, minister, schijnt te gevoelen, dat genoemd art. 212 niet stellig in gemelden zin kan worden opgevat; — dat dit artikel ook nimmer in dien geest is toegepast; — dat het souverein besluit van 1814 steeds verbindend is gebleven en moet worden gehandhaafd, totdat het door andere wettelijke bepalingen zal zijn vervangen; — dat z. exc. daarom ook reeds van het begin zijner roeping tot het kabinet in 1852 af pogingen heeft aangewend om dit onderwerp wettelijk te regelen, welke tot nu toe nog niet de gewenschte gevolgen hebben gehad, maar dat in afwachting daarvan door den minister geene andere regeling zal kunnen worden gevonden dan die van kracht is volgens de grondwet. — In handen van de vroegere commissie *ad hoc* gesteld.

2) *Rapport van burg. en weth. nopens de overname der kantoren van den gemeente-ontvanger en den ontvanger der sted. belastingen.* — Dit rapport, in de vorige zitting uitgebragt, wordt goedgekeurd.

3) *Ontwerp-missive aan Ged. Staten in antwoord op de gedane vragen nopens de banken van leening.* — Eveneens vastgesteld.

4 *Ontwerp-besluiten tot af- en overschrijvingen van verschillende sommen van den post voor onvoorziene uitgaven op de begrooting voor* 1856, *op daartoe betrekkelijke posten.* — Ter visie gelegd.

5) *Ontwerp-besluit tot betaling eener som van f* 333.33¼ *uit den post voor onvoorziene uitgaven wegens wachtgeld van den gemeente-ontvanger.* — Vastgesteld, onder goedkeuring van Ged. Staten.

6) *Voorstel van burg. en weth. om de loskraan buiten het Kleine Poortje publiek te verkoopen.* — Aangenomen.

7) *Memorie van den wethouder* TRIP *over de wegruiming van haardasch en vuilnis in vroegeren en lateren tijd.* In de vergadering van den 8sten Dec. was reeds door burg. en weth. te kennen gegeven, dat eene nieuwe regeling van dit onderwerp noodzakelijk was; dat het daartoe noodig was de retroacta na te gaan en dat daarom genoemde wethouder zich onledig hield met het opmaken eener memorie. Deze biedt hij thans aan den raad aan; meer dan 800 raadsresolutiën, rapporten, enz. van het jaar 1425 af tot nu toe zijn daarin behandeld.

De voorzitter stelt voor dit uitvoerige stuk, 180 pagina's groot, bij de leden ter lezing te doen rondgaan. — Dit voorstel wordt bestreden door den heer CREMERS, die het op de secretarie ter visie wil hebben gelegd, en ondersteund door de heeren DE LA FAILLE en VAN ITTERSUM.

De heer DE SITTER vraagt of de memorie ook eenig voorstel inhoudt, daar hij haar, zoo dit niet het geval is, eerst door burg. en weth. wenscht behandeld te hebben, ten einde eene bepaalde voordragt te doen.

De heer TRIP antwoordt, dat hij het stuk ter visie wilde gelegd hebben, ten einde dan in staat te zijn de noodige voorstellen daaruit op te maken, wat hij niet zou kunnen doen, zoo het stuk rond ging bij de leden.

Besloten de memorie ter visie neder te leggen.

8) *Benoeming van een commissaris voor het Winschoter veer.* Bij de eerste stemming worden uitgebragt op G. SPANJAARD en J. FERINGA ieder 4 stemmen, M. JANSSEN 2, FRANSSEN, RODENBERG, KLUGKIST, DE JONGE, DE WEERD, RICHTERS en VAN DIJKEN ieder 1 stem en 1 blanco biljet; — bij de tweede stemming op SPANJAARD 8 en FERINGA 5 stemmen en verder op JANSSEN, DE JONGE, DE WEERD, RICHTERS en WITTE ieder 1 stem; bij de herstemming tusschen de eerstgenoemden op SPANJAARD 17 en FERINGA 1, zoodat de eerste is benoemd.

9) *Missive van den gemeente-ontvanger, de goedkeuring verzoekende op de benoeming van zijnen klerk* A. UPKES, *tot zijnen gevolmagtigde.* — Verleend.

10) *Missive van het bestuur der akademie Minerva, verzoekende om aan den opzigter bij de stads fabricage* J. F. SCHEPERS *verlof te verleenen tot het geven van onderwijs in het regtlijnig en bouwkundig teekenen aan die academie gedurende dezen cursus.*

Burg. en weth. stellen voor het verzoek toe te staan.

De heer DE SITTER wenscht de behandeling dezer zaak te hebben uitgesteld, daar het voorstel eene afwijking is van een vroeger raadsbesluit. — Hiertoe wordt besloten.

11) *Missive van curatoren van het stedelijk gymnasium,* verzoekende de benoeming van een curator in plaats van wijlen den heer LOHMAN. — Besloten de benoeming in eene volgende vergadering te doen, nadat door burg. en weth. medegedeeld is, dat zij daartoe voordragen de heeren mr. G. DIEPHUIS en mr. H. O. FEITH.

12) *Adres van* A. HOLTHAUS, verzoekende om het oliemagazijn der gemeente achter zijne behuizing in huur te mogen hebben, tegen eene billijke huur en onder aanwijzing van een ander lokaal daarvoor in de plaats ten genoegen van burg. en weth. — De voorzitter stelt voor dit stuk ter visie te leggen. — De heer ONNES wenscht een bepaald advies, of het stuk in handen van eene commissie gesteld te zien, waarop de heer TRIP als een voorloopig advies van burg. en weth. mededeelt, dat er nog al bezwaren aan de inwilliging van het verzoek verbonden zijn. Door den langen tijd van de huur, 25 jaren, staat het bijna gelijk met een afstand van het lokaal, terwijl het niet zeker is of men het niet te een of ander tijd noodig zal hebben voor vergrooting van het boterhuis. — Daar de heer ONNES op een bepaald advies aandringt, zegt de voorzitter, dat burg. en weth. adviseren het verzoek af te wijzen. — Op voorstel van den heer CREMERS wordt echter besloten het stuk ter visie te leggen met een schriftelijk advies van burg. en weth.

13) *Missive van burg. en weth. van Hoogezand, ten geleide van een adres van* W. R. REIJNDERS *te Kropswolde, houdende bezwaren tegen de stremming van de passage over het trekdiep bij Foxham.* Burg. en weth. achten, dat de stremming groot ongerief veroorzaakt en schadelijk is voor de ingetenen van Kropswolde, waarom zij verzoeken dat daaraan te gemoet gekomen worde door het leggen van eene noodbrug, onder verwijzing verder omtrent de verpligting naar art. 60 1ste alinea van het provinciaal reglement op de wegen.

De weth. TRIP deelt mede, dat de kosten van eene beweegbare noodbrug zullen bedragen *f* 490, en dat zij in gebruik zal kunnen komen op Vrijdag den 17den October, terwijl de nieuwe brug op den 10den November gereed moet zijn, zoodat men er nog 25 dagen gebruik van zal kunnen hebben. Evenwel zal ten gevolge van het leggen van de noodbrug de nieuwe brug niet eerder dan den 1sten December gereed kunnen zijn, hetgeen echter geen bezwaar oplevert. Burg. en weth. zijn van oordeel dat het billijk is tot het leggen van eene noodbrug te besluiten.

De heer DE LA FAILLE heeft eenige bedenking daartegen.

Ook de heer CREMERS acht de kosten nog al aanzienlijk; hij wenschte de zaak ter visie gelegd te hebben, maar dewijl er nu dadelijk een besluit genomen moet worden, acht hij dat de kosten te veel de geraamde kosten voor de vernieuwing der brug overschrijden om daartoe dadelijk te besluiten en zal er dus tegenstemmen.

De heer MESDAG vraagt of art. 60 van het provinciaal reglement wel de verpligting op de gemeente legt; waarop de voorzitter aanmerkt, dat het hier meer de vraag van billijkheid dan van regt is.

De heer DE SITTER is niet voor de noodbrug; burg. en weth. van Hoogezand hebben vroegtijdig genoeg kunnen weten dat de passage zoude worden gestremd en om maatregelen kunnen verzoeken, zoo die noodig waren; zoodat zij niet noodig hadden den raad nu eensklaps te dringen tot een overhaast besluit in het belang van hunne ingezetenen.

De heer V. ITTERSUM acht het billijk, dat het verzoek worde toegestaan. Hij erkent, dat het gemeentebestuur bij tijds er aan had moeten denken om het verzoek tot het leggen eener noodbrug te doen, maar gelooft toch niet dat belanghebbenden voor dat verzuim moeten lijden. De brug, die vernieuwd wordt, behoort aan de stad en in zooverre staan de ingezetenen daar gelijk met de ingezetenen in de gemeente Groningen. En daar nu hier voor de twee bruggen die vernieuwd zijn ook noodbruggen zijn gelegd, is het consequent, dat men nu in weerwil van den korten tijd toch besluit *f* 490 uit te geven voor eene noodbrug bij Foxham. En wat die weinige dagen betreft, waarvoor zij slechts dienen kan, het is juist deze tijd van het jaar, waarin de ingezetenen daarbij het grootste belang hebben, daar juist hierin de Zuidlaardermarkt invalt en misschien sommige huisgezinnen daarvan, zoals men het zegt, de wintertering moeten uithalen. Hij is voor het toestaan van het verzoek.

De heer VAN HOUTEN gelooft, dat Groningen hier als een partikulier persoon beschouwd moet worden en dat volgens het provinciaal reglement van burg. en weth. van Hoogezand vergunning had moeten worden aangevraagd voor de stremming der passage. Hij is voor eene noodbrug.

De heer OUDEMAN is voor eene noodbrug en wel om reden, dat men van het oorspronkelijke plan tot het leggen van eene noodbrug teruggekomen was op de verzekering van een lid van den raad, die geacht werd met de localiteit best bekend te zijn, dat er geene stremming veroorzaakt zou worden, terwijl het nu blijkt, dat dit eene dwaling was.

De heer DE SITTER komt tegen de meening op, alsof de raad vroeger in eene dwaling zoude verkeerd hebben. De bezwaren aan de stremming verbonden wist men vroeger even goed als nu, die vloeijen steeds voort bij iedere stremming en burg. en weth. van Hoogezand hebben nu geen nieuw licht over de zaak verspreid.

Bij stemming wordt met 15 tegen 3 stemmen besloten, eene noodbrug te leggen. (*Tegen:* de heeren *de Sitter*, *Cremers* en *Onnes*).

14) *Adres van* T. L. HULST *en* E. L. HOMMES, *verzoekende schadevergoeding voor geledene schade bij het graven der leidijken in* 1848. — In handen gesteld van de veencommissie.

15) *Rekest der agenten van policie* 1e *klasse, verzoekende eene gratificatie.* — Op voorstel van de heeren OUDEMAN en V. ITTERSUM besloten deze zaak in de afdeelingen voor de begrooting te behandelen met het advies daarover van burg. en weth.

16) *Benoeming van een plaatsvervangend voorzitter voor het tweede kiesbureau bij de herstemming voor een lid van den raad.* — Hiertoe wordt benoemd de heer mr. H. EDELINCK.

17) *Bestek van eene verbetering van de Ooster-stadsbewaarschool.* — Na eenige discussie besloten het ter visie te leggen.

18) *Onderscheidene bezwaarschriften tegen het kohier van den hoofdelijken omslag.* — Besloten deze alle met het voorloopig vastgestelde kohier ter behandeling naar de afdeelingen te verzenden en wel dezelfde als voor de begrooting getrokken zijn.

De deuren worden hierop gesloten, dewijl er nog zaken te behandelen zijn in eene besloten vergadering.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA